

OsloMet - storbyuniversitetet

Kandidatnummer:

742

Ny frivillighet gjennom sosiale medier

- *Om samskaping mellom kommuner og Facebook-initiativ knyttet til flyktningpolitikk*

Bacheloroppgave 2021

Bachelorstudium i administrasjon og ledelse

OsloMet - storbyuniversitetet, Fakultet for samfunnsvitenskap

Innholdsfortegnelse

1. Innledning.....	3
2. Kontekst	6
2.1 Flyktningkrisen 2015.....	6
2.2 Refugees welcome-initiativene	7
3. Teori	9
3.1 Organisering av frivillig sektor.....	9
3.2 Historiske trekk ved frivillig sektor	10
3.3 Forandringer i frivillig sektor knyttet til medlemskap og lojalitet.....	11
3.4 Kollektiv og refleksiv frivillighet som mulig årsak til endring.....	13
3.5 Nye digitale organisasjonsformer	15
3.6 Samskaping mellom offentlig og frivillig sektor.....	18
4. Metode.....	22
5. Datapresentasjon	25
6. Analyse.....	31
6.1 Medlemskapsmodellen og demokratisk organisasjonsstruktur.....	31
6.2 Kollektiv og refleksiv frivillighet	32
6.3 Refugees Welcome som kollektiv og konnektiv handlingslogikk.....	33
6.4 Refugees Welcome og samskaping	35
7. Konklusjon	39
8. Referanseliste	41

1. Innledning

I dagens samfunn er det bred enighet om at frivillig deltakelse og samfunnsengasjement er en viktig byggestein i et velfungerende demokrati. De skandinaviske land har siden lang tid tilbake hatt en frivillig sektor som er både stor, innflytelsesrik og hvor en relativt høy andel av befolkningen deltar. Frivilligheten har tradisjonelt bygget på en modell hvor medlemskap og demokratisk organisasjonsstruktur har stått sentralt og fungert som en type standard i hvordan sivilsamfunnet organiserer seg. De siste 20 årene har det imidlertid skjedd en forandring i måten frivillige deltar i samfunnet, og denne kollektive organisasjonsmodell har blitt utfordret som en følge av blant annet individualisering og rask teknologisk utvikling (Enjolras & Eimhjellen, 2018) Særlig den teknologiske utviklingen og fremveksten av sosiale medier har endret rammebetingelsene og mulighetene for frivillig organisering og deltakelse.

I 2015 skjedde det som europeiske land både under og i ettertid vil referere til som flyktningkrisen. Flyktningkrisen er benevnningen på en rekke hendelser som førte til flyktningstrømmer som Europa ikke hadde opplevd siden andre verdenskrig. Under årene 2015 og 2016 spilte frivillig sektor en viktig rolle i Europeiske lands flyktningmottak og var avgjørende for hvordan samfunnet taklet denne humanitære krise som hele Europa manglet beredskap for. Et av de samfunnsengasjement som dukket opp under flyktningkrisen var det digitale initiativet Refugees Welcome som på kort tid skapte svært mye engasjement og fikk stor oppmerksomhet i media. Refugees Welcome er et interessant fenomen fordi de utelukkende brukte Facebook som plattform til å organisere seg, noe som står i sterk kontrast til den tradisjonelle måten å organisere frivillig deltakelse på. I tillegg er det et interessant case fordi Refugees Welcome opererte i samme «marked» som etablerte organisasjoner om samme mål, hvilket gjør det enklere å peke hva som skiller Refugees Welcome fra tradisjonelt organisert frivillighet.

Refugees Welcome har blitt studert tidligere med ulike problemstillinger som utgangspunkt (Enjolras & Eimhjellen, 2018), men mitt unike bidrag vil være å gå i dybden på fire av disse initiativ og gjennom dem studere unike trekk ved digital organisering sammenlignet med det vi kaller tradisjonell frivillighet, samt se på samspillet mellom Refugees Welcome og kommunal sektor. Videre vil spørsmålet være hvordan dette samspill påvirkes av at Refugees Welcome valgte å organisere seg digitalt via Facebook. Samspillet vil diskuteres i lys av det som innen samfunnsvitenskapen kalles samskaping, som innebærer at to aktører går sammen for å skape

verdi. Innen offentlig sektor innebærer dette at offentlige aktører samarbeider med frivillig og/eller privat sektor om å løse offentlige oppgaver (Røiseland & Lo, 2019). Frivillig sektor har som nevnt hatt en viktig rolle og vært en sentral maktfaktor i skandinavisk samfunnsutvikling, og samskaping er derfor noe som har eksistert i lang tid. Ved hjelp av en typologi utviklet av den danske samfunnsviteren Jens Ulrich (Ulrich, 2016) vil oppgaven undersøke hvordan samskaping påvirkes av at frivilligheten er mer ad hoc og har en løsere organisasjonsstruktur, som er noen av punktene som kjennetegner digitale initiativ. Typologien utleder fire ulike former for samskaping med utgangspunkt i hvilken aktør som styrer samarbeidet og i hvilken grad innhold og mål er definert på forhånd.

Forventningen om at digitalt organisert frivillighet er noe nytt i forhold til tradisjonell frivillighet er blitt studert tidligere, men er fortsatt et relativt nytt forskningsområde. Det finnes ikke en konsensus om hvilken rolle digital frivillighet har og vil få i fremtiden på grunn av utilstrekkelig tilgang til data. Imidlertid finnes det en forventning om at dette er en ny form for frivillighet med lavere terskel å delta, og er en helt ny organisasjonsform som klarer å mobilisere store grupper på veldig kort tid. Med grunn i antakelsen om at det er noe nytt er det derfor rimelig å stille spørsmål rundt hvordan denne digitale frivillighet passer in i byråkratiet i offentlig sektor, som har rykte om seg om å bedrive langsomme prosesser og trygge relasjoner for å blant annet beholde rettssikkerheten. Samskaping mellom offentlig sektor og Refugees Welcome kan med andre ord forventes støte på problemer i hvordan de skal forholde seg til hverandre.

De sentrale forskningsspørsmålene vil være:

1. Hvordan representerer Refugees Welcome en ny form for deltakelse og mobilisering?
2. Hvilke konsekvenser kan denne deltakelsesformen ha når det gjelder samskaping mellom frivillig og offentlig sektor?

Oppgaven vil først beskrive det vi refererer til som tradisjonell frivillighet som bygger på medlemskap og en demokratisk organisasjonsstruktur. Deretter vil det bli vist til forandringer knyttet til den tradisjonelle måten å organisere frivillighet på, og hvilke årsaker som kan knyttes til denne utvikling. For å få enda dypere forståelse av Refugees Welcome som en ny form for frivillighet vil initiativene bli analysert i forhold til *kollektiv* og *konnektiv* handlingslogikk, hvor det sentrale i den konnektive logikken er den digitale mobiliseringen. Det vil bli diskutert

hvordan medborgeren i det moderne samfunn i større grad virker å foretrekke engasjement som er tidsavgrenset og rettet mot et enkelt tema, hvilket passer godt sammen med den konnektive handlingslogikken. Til sist vil oppgaven analysere hvordan den digital organisasjonsformen til Refugees Welcome kan påvirke samarbeid med offentlig sektor. Dette vil analyseres opp mot typologien til Jens Ulrich (Ulrich, 2016) som vil gi et bedre bild av hvordan den digitale organiseringen påvirket hvordan kommunene forholdt seg til initiativene.

I denne oppgave er det totalt fire initiativ som vil bli studert innenfor disse problemstillingene. Det vil være to initiativ i Norge og to initiativ i Sverige. Gjennom å sammenlikne de to nabolandene, som er svært like i politisk og forvaltningsmessig forstand, så vil det i tillegg være mulig å undersøke hvordan disse to landene skiller seg fra hverandre.

2. Kontekst

2.1 Flyktningkrisen 2015

Flyktningkrisen er benevningen på en rekke hendelser i 2015 som førte til at et uvanlig stort antall flyktninger kom til EU for å søke asyl. Hendelser som står sentralt i flyktningkrisen er flyktningenes levede forhold i hjemlandene sine, deres reise inn i Europa med mange drukningsulykker som resulterte i tusentals døde, og at mange europeiske land ble nødt til å ta hånd om svært mange asylsøkere på kort tid. Et hint om hva som var på vei ble synlig allerede i 2014 når grensemyndighetene langs Middelhavet i Europa gikk fra å i gjennomsnitt ha registrert 44 000 flyktninger (1998 – 2013), til å registrere 840 000 (Fargues & Bonfanti, 2014, s. 2) . Kulminasjonen for antall asylsøknader kom i andre halvdel av 2015, og regnskapet for året endte opp på over 1,2 millioner. Majoriteten av flyktningene kom fra Syria, som alene stod for 362 800 søknader, men en stor økning i antall mot tidligere år ble også registrert fra Afghanistan og Irak med 178 200 respektive 121 500 søknader (Eurostat, 2016). Årsaken til det økte antallet asylsøkere var krig og konflikter utenfor Europa, og spesielt krigen i Syria som i 2015 var inne på sitt femte år. I Afghanistan ble sikkerhetssituasjonen forverret på grunn av mange selvmordsangrep på offentlige plasser og i Irak tvang konflikten mellom IS, irakiske regjeringsstyrker og den USA-ledde koalisjonen til at mange mennesker ønsket å søke beskyttelse i andre land (Nationalencyklopedin, u.å.)

Under 2015 var det primært veien over Middelhavet med destinasjon Italia og Hellas som var de mest benyttet. I forbindelse med økte flyktningstrømmer begynte europeiske land kontrollere og stenge sine grenser i et forsøk på å kontrollere tilstrømmingen av flyktninger. En generell regel er at så fort en nasjon begynner med mer regelmessige kontroller av spesifikke destinasjoner så endres ruten. Ofte er den nye reiseveien lengere og farligere enn den gamle og risikoen for å dø står mot risikoen å bli sendt tilbake til hjemlandet (Fargues & Bonfanti, 2014, s. 3) FN-organisasjonen *International Organization for Migration* anslår at 3 771 mennesker omkom eller forsvant på Middelhavet under 2015 (International Organization for Migration, 2016), til stor del på grunn av de farlige rutene.

EU følte et naturlig ansvar for å hjelpe mennesker som var i behov av beskyttelse, og mange EU-land ble i 2015 satt under stor press for å klare å ordne mat, bolig og klær til den store flyktningstrømmen. Siden 2013 har EU hatt et felles asylsystem kalt Dublinforordningen som

betyr at det land flyktingen først kommer til er pliktet å gjøre en prøving av deres asylsøknad, og også å ta tilbake migranten hvis de har tatt seg videre til et annet EU-land (Nationalencyklopedin, u.å.). Dette satte ekstra stor press på Italia og Hellas ved EUs ytre grense som for mange ble den første destinasjonene på veien inn i Europa. Forordningen skapte i tillegg en del problemer for de land som flyktingene reiste gjennom på vei mot det land de til slutt ønsket å søke asyl i. Land som Kroatia, Østerrike, Ungarn og Slovenia som for mange flyktinger var nødvendige å reise gjennom for å ta seg til f. eks Tyskland eller Skandinavia, ble også satt under stort press for å måtte ta hånd om og behandle store mengder migranter og asylsøknader, til tross for at landet kanskje ikke var ønsket måldestinasjon. I praksis stoppet Dublinforordningen å gjelde under Flyktingkrisen i 2015.

Under flyktingkrisen var det flere land som introduserte nye indre grensekontroller for å klare å kontrollere strømmen av flyktinger, og flere land sa nei til å ta imot flyktinger. EU savnet en felles politikk og samarbeid for flyktingpolitikken i denne periode, som resulterte i at antallet asylsøkere ble svært ujevnt fordelt mellom landene. I 2015 ble 75% av alle asylsøknader registrert i kun fem av EU-landene som var Tyskland, Ungarn, Sverige, Østerrike og Italia (EU-kommisjonen, 2016). For EU har flyktingkrisen kommet til å handle om hvordan Europa har blitt påvirket av de store flyktingstrømmene, men fra et internasjonalt perspektiv var det ikke Europa men land i Asia og Afrika som tok imot flest flyktinger.

2.2 Refugees welcome-initiativene

Refugees Welcome var en bevegelse og frivillige initiativ som ble etablert som grupper på Facebook rundt om i Europa under flyktingkrisen. Det første initiativet under fanen Refugees Welcome dukket opp i Tyskland i oktober 2014 og initiativet inspirerte andre land og byer til å skape egne grupper og nettverk under samme navn. Refugees Welcome ble en internasjonal bevegelse som resulterte i hundretalls initiativ i flere enn femten europeiske land. Å få en fullstendig oversikt over alle initiativ er nesten umulig, men mest oppmerksomhet og flest initiativ stod trolig Refugees Welcome-initiativene for. Bare i Norge er det funnet 147 nye nettverk i løpet av 2015, og omtrent 100 av disse var tilknyttet Refugees Welcome (Enjolras & Eimhjellen, 2018).

Under høsten 2015 ble det tydelig for mange land at det offentlige mottaksapparatet ikke hadde beredskap til å ta imot den store mengde flyktinger. Sivilsamfunnet organiserte seg lynraskt

og tok i mange land et stort ansvar i flyktningmottaket. Mange frivillige deltok gjennom allerede etablerte organisasjoner, men det oppsto også veldig mange nye frivillige initiativ utenfor rammene av disse institusjonene (Enjolras & Eimhjellen, 2018) Årsaken til at mange nye initiativ ble startet var ifølge initiativtakerne en følelse av at hverken det offentlige eller den etablerte frivilligheten var nærværende og raske nok å mobilisere i starten av flyktningkrisen, men også at det trengtes noen å organisere det store antallet som ønsket å engasjere seg for flyktninger. I det vakuum som oppsto ble det etablert en rekke nye nettverk rundt i Europa som primært brukte internett til å organisere og mobilisere seg (Enjolras & Eimhjellen, 2018, s. 198).

Det som er særegent for Refugees Welcome-initiativene er den uformelle nettverksorganisasjonen, omfanget og hastigheten på mobiliseringen (Sætrang, 2016, s. 80). Arbeidet til RW skjedde i Facebookgrupper med løs, uformell og nettverksbasert organisasjon hvor alle kunne delta på lik linje uten krav på medlemskap og med det de hadde lyst til. Det var sentralt i spredning av disse engasjement, og det har blitt diskutert hvorvidt det kan ha bidratt til en lavere terskel og gjort det enklere for flere å delta (Sætrang, 2016, s. 33 - 34).

Hjelpen som frivillig sektor bidro med under flyktningkrisen var på mange steder nødvendig for det nasjonale og lokale mottaksapparatet. Den hjelp som Refugees Welcome har bidratt med har sett ulike ut avhengig av kontekst og fordi den har bygget på lokale behov. Noen steder har det dreiet seg om å ordne boliger, mens det andre steder har handlet om akutt hjelp med mat, klær, penger og utstyr. Andre har drevet mest med aksjoner og demonstrasjoner rundt flyktningers rettigheter. Arbeidet til Refugees Welcome kommer med andre ord med store lokale variasjoner avhengig av situasjon.

I mange land har Refugees Welcome organisert seg som nasjonale organisasjoner som arbeider på ulike måter for flyktningers interesser, blant annet i Norge og Sverige. I dag er det ikke behov for samme type mobilisering som i 2015, men årene etter flyktningkrisen har vist at disse facebookgruppene ikke bare var noe tilfeldig, og har i noen tilfeller vært levedyktige over tid. Noen av dem har etterhvert fått en mer formell og hierarkisk struktur, mens noen fortsatt holder på den uformelle strukturen (Enjolras & Eimhjellen, 2018, s. 185). Mange av de lokale initiativene finnes fortsatt på Facebook, men ligger i hva initiativtakerne kaller «dvale» og de poengterer at nettverkene vil kunne mobilisere igjen hvis det er behov (Enjolras & Eimhjellen, 2018, s. 181).

3. Teori

3.1 Organisering av frivillig sektor

Frivillige organisasjoner er sammenslutninger av mennesker eller virksomheter som driver virksomhet på ikke-fortjenestebasert og ikke-offentlig basis. Frivillig arbeid er aktiviteter som utøves av egen frivilje uten lønn og finnes for å gagne mennesker utenfor den frivilliges familie eller direkte nærhet. En kan skille mellom formell og uformell frivillighet, hvor formell frivillighet skjer i regi av frivillige organisasjoner og uformell frivillighet er en mer direkte form for hjelp som for eksempel kan være å hjelpe naboen din å handle (Wollebæk et al., 2015, s. 18).

I Sverige og Norge, som utgjør den empiriske rammen for undersøkelsen, kan hvem som helst starte en frivillig organisasjon og selv velge struktur og oppbygging uten at dette nødvendigvis reguleres av en lov. En frivillig organisasjon er selveiende og styres i samsvar med de reglene som organisasjonen selv laget når den ble opprettet. Det finnes heller ikke noen krav om at en slik organisasjon skal registreres, men man kan komme over en del byråkratiske utfordringer ved å ikke gjøre dette. For eksempel er det krav om å ha et organisasjonsnummer når en organisasjon skal opprette bankkonto eller nettside med en .no-adresse (Frivillighet Norge, 2015). Det finnes altså ikke noen organisasjonslov i hverken Norge eller Sverige (Skatteverket, u.å; Verksamt.se, 2020), men frivillige organisasjoner kan i enkelte tilfeller omfattes av aksjeloven og regnskapsloven.

Begrepene *medlem* og *frivillig* brukes ofte om hverandre når vi snakker om frivillig arbeid. Du blir medlem når du aktivt melder deg inn i en organisasjon, som ofte også innebærer at du betaler en medlemsavgift. Et medlemskap gir ofte noen ekstra goder som for eksempel å få stemmerett på organisasjonens årsmøte. Å være frivillig er å gjøre en aktiv innsats hvor du utfører et arbeid du ikke får betalt for, men som gjerne gir en følelse av å bidra med noe viktig. Ofte er en person som utfører frivillig arbeid også medlem i organisasjonen den gjør en innsats for, men man trenger ikke alltid å være det. I de skandinaviske land har medlemskap historisk vært en viktig del i å organisere seg frivillig, men man har på senere år sett tendenser til et forandret syn på medlemskap blant befolkningen. Derfor har noen medlemsbaserte organisasjoner begynt å åpne opp for at folk kan gjøre en frivillig innsats uten å melde seg inn (Frivillighet Norge, 2015).

3.2 Historiske trekk ved frivillig sektor

Data fra EUs statistikkontor, Eurostat, viser at andelen som deltar frivillig i de skandinaviske land er blant de høyeste i Europa¹. Dataene er en bekreftelse på tidligere forskning som viser at andelen som deltar i Sverige og Norge ligger på omtrent 55 % av befolkningen, mens det i Danmark er omtrent 40% (Skov Henriksen et al., 2019, s. 11). I statistikken inkluderes både formell og uformell frivillighet. Uformell hjelp sies å være av mindre betydning for skandinavisk frivillighet takket være generøse støtteordninger fra velferdsstaten til de formelle organisasjonene. Andelen frivillige har ligget stabilt i de siste tre tiårene og ingen av de Skandinaviske land har opplevd noen dramatiske opp- eller nedganger i frivillig deltakelse (Skov Henriksen et al., 2019).

I Skandinavia har frivillig sektor hatt en sterk posisjon gjennom lang tid og på flere samfunnsnivåer. Frivillighetens rolle har på nasjonal nivå vært viktig for politisk påvirkning og velferdsutvikling mens den kollektive organiseringen på lokalt nivå har fungert positivt for samholdet lokalt. Ofte har medlemskap i en organisasjon vært viktig for innbyggerne på den måten at de føler tilhørighet og sammenheng til noe, og at det samtidig er en sosial møteplass.

På midten på 1800-tallet startet flere store massebevegelser blant innbyggerne i Norge, Sverige og Danmark. Noen eksempler er arbeiderbevegelsen og bondebevegelsen, som viste hvordan det var mulig for innbyggere å påvirke politikken gjennom kollektiv mobilisering. Politikere i de skandinaviske land har gjennom historien i stor grad tatt hensyn og lyttet til innbyggerne ved å få inn synspunkter fra organisasjonene inn i politikktviklingen. Dette har banet vei for et sterkt sivilsamfunn med mange ulike aktører samt en grunnleggende tro på sivilsamfunnet som maktfaktor. Frivillig sektor har med andre ord fungert som en viktig byggestein for det velferdssamfunnet og den nasjonale politikken vi har i dag ved å være pådrivende i innføring av velferdsinstitusjoner som f. eks. sykehus, eldreheim og utdanning. Måten som velferdspolitikken i Skandinavia har blitt utviklet på er noe som skiller Skandinavia fra resten av Europa. I Skandinavia har frivillig sektor tatt relativt mye initiativ og ansvar til å løse samfunnsoppgaver, mens man i andre land i større grad har brukt andre institusjoner og løsninger.

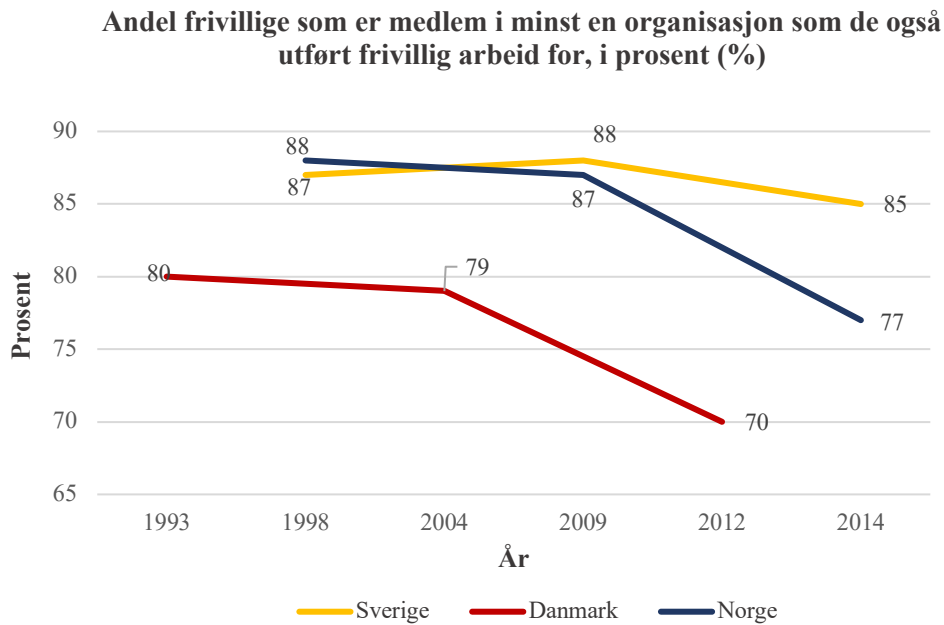
¹ https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php/Social_participation_and_integration_statistics#Formal_and_informal_voluntary_activities

Et kjennetegn for det skandinaviske samfunn er ønsket om å organisere - noe som Skov Henriksen kaller et «organisasjonssyndrom» (Skov Henriksen et al., 2019, s. 33). Det referer til den skandinaviske antakelsen om at alt som er viktig bør – og er - organisert. Dette gjenspeiles i frivillig sektor hvor medlemskap og demokratisk organisasjonsstruktur har fungert som en type standard i hvordan sivilsamfunnet organiserer seg siden slutten på 1800-tallet. Når det videre i oppgaven refereres til tradisjonell frivillighet er det disse medlemsbaserte organisasjoner med en demokratisk organisasjonsstruktur som det siktes til. På grunn av dette organisasjonssyndrom kjennetegnes skandinavisk frivillighet av en høy andel organisasjonsmedlemskap sammenlignet mer resten av Europa, og medlemskapsmodellen har historisk spilt en stor rolle i hvordan innbyggerne har deltatt i sivilsamfunnet (Skov Henriksen et al., 2019, s. 34).

Tradisjonelt organisert frivillighet er med andre ord ikke bare vanlig men også et kjennetegn for frivillig sektor i de skandinaviske land. Men moderne forskning viser tendenser til at dette er på vei å endres. Studier viser at medlemskap i organisasjoner er på nedgang i flere land, og til dels også i Skandinavia. I tillegg gir digitale plattformer nye muligheter til organisering som kan utfordre den tradisjonelt demokratiske og mer hierarkiske organisasjonsstrukturen, til å heller gå mot en mer nettverksbasert struktur. I neste avsnitt skal vi se på om og hvordan den skandinaviske frivilligheten har forandret seg de siste 30 årene, og hva som kan være årsaken til dette.

3.3 Forandringer i frivillig sektor knyttet til medlemskap og lojalitet

Medlemskap og demokratisk organisasjonsstruktur har altså vært dominerende i måten det skandinaviske sivilsamfunnet har organisert seg de siste århundrene. Imidlertid viser forskning at medlemskapsmodellen blant frivillige organisasjoner kan være på vei å bli mindre dominant, selv om den fortsatt er den største (Skov Henriksen et al., 2019, s. 40) Ifølge undersøkelser fra midten på 2010-tallet ligger andelen frivillige i befolkningen i Norge på 61% (2014), i Sverige 53% (2014) og på 35% i Danmark (2012) (Skov Henriksen et al., 2019, s. 59). Disse tallene har som nevnt ligget relativt stabilt de siste 30 årene, men hva skjer når vi ser til medlemskapsmodellen og hvor mange som i dag velger å bli medlemmer i den organisasjon de utfører frivillig arbeid for?

Figur 1.1. *Andel frivillige som er medlem i minst en organisasjon som de har utført frivillig arbeid for* (Skov Henriksen et al., 2019, s. 62)

Figur 1.1 viser hvor stor andel av de som deltar frivillig som også er medlem i minst en av de organisasjonene som de utfører frivillig arbeid for, fordelt på de skandinaviske land. Andelen som er medlem i den organisasjon de utfører frivillig arbeid for er høyt, men viser en synkende trend i både Norge og Danmark mens Sverige holder seg relativt stabil. Fra 90-tallet har andelen i Norge og Danmark falt med 11, respektive 10 % frem til midten av 2010-tallet. Figurene indikerer dermed at koblingen mellom frivillighet og medlemskap er på vei å svekkes i Norge og Danmark, mens frivilligheten i Sverige forblir forholdsvis sterkt koblet til medlemskap.

En studie som undersøker antallet organisasjoner som frivillige utfører arbeid for viser at også lojaliteten mot en enkelt organisasjon kan være i ferd å svekkes. Mellom 2000 og 2010 finner man en økning i andelen av befolkningen i de skandinaviske land som svarer at de utfører frivillig arbeid for tre eller flere organisasjoner. Økningen er relativt liten i Danmark og Sverige (1,6% respektive 2,6%), mens den i Norge er på hele 7,3% (Skov Henriksen et al., 2019, s. 63). Her viser fremfor alt Norge et interessant mønster hvor antallet som svarer at de har utført frivillig arbeid for bare en organisasjon avtar ganske kraftig i forhold til nabolandene, mens antallet som sier at de har utført arbeid for tre eller flere organisasjoner øker. I Sverige og Danmark virker ønsket om å være frivillig for flere organisasjoner mindre, men det går fremdeles å se tendenser til at det går i samme retning som i Norge (Skov Henriksen et al., 2019, s. 62 - 64) Tradisjonelt har mennesker som regel vært medlem i én organisasjon og utført arbeid for den. Dataene som ble presentert her antyder at mennesker i større grad bidrar i flere

organisasjoner og kan gi en indikasjon at ikke bare medlemskapsmodellen er på vei å endres, men at lojaliteten til organisasjonene generelt også er det.

For å konkludere kan vi si at frivilligheten i Sverige holder seg relativt stabil både med hensyn til medlemskap og arbeid for flere organisasjoner, mens man kan se en relativt stor nedgang i andelen medlemmer i organisasjoner i Danmark og Norge. I Norge går det i tillegg å se en relativt kraftig økning av andelen frivillige som utfører arbeid for fler enn tre organisasjoner. Norge er med andre ord det land hvor medlemskap og lojaliteten mot én enkelt organisasjon har gått mest ned.

Videre virker det som at alder spiller en stor rolle for hvorvidt en person er medlem av en organisasjon eller ikke. I alle skandinaviske land engasjerer yngre aldersgrupper seg i stor grad frivillig, men at medlemskap er underrepresentert blant dem (Skov Henriksen et al., 2019, s. 65). Lignende tendenser finnes i flere land over hele verden (Dalton, 2008; Hooghe & Oser, 2015; Hustinx & Lammertyn, 2003). Særlig de unge virker altså å være likegyldige til hvilken organisasjon aktiviteten foregår. Imidlertid virker frikoblingen mellom frivillige og voksne å gå i samme retning over tid, men at det kommer til sterkere uttrykk blant unge (Wollebæk et al., 2015, s. 108 - 109). Forskning indikerer altså at mennesker i mindre grad tiltrekkes av medlemskapsmodellen hos frivillige organisasjoner. Konsekvensene av svekket medlemsantall er ikke bare at det er et brudd med en tradisjon, men endrer også de økonomiske forutsetningene for organisasjonene. Medlemskap har vært en viktig del i oppbyggingen av økonomiske resurser, og kan i fremtiden tvinge dem å være mer kreative for å få regnskapet å gå opp.

3.4 Kollektiv og reflektiv frivillighet som mulig årsak til endring

Når forskere prøver å finne årsaker til atferdsendringen knyttet til lojalitet og medlemskap blir ofte innbyggernes holdning til medborgerskap tatt opp som mulig pådrivere (Hustinx & Lammertyn, 2003, s. 167). Forskerne peker på at motivasjonen til deltakelse har gått fra et tidligere *kollektivistisk* til et mer *individualistisk* syn på samfunnsdeltakelse, og at det også påvirker frivilligheten. Den tidligere kollektivistiske holdningen minner mye om den tradisjonelle frivilligheten, som ofte betyr livslangt og forpliktende engasjement til en organisasjon hvor medlemmene deler felles ønsker og behov. Frivillige som deltar av en kollektivistisk grunn deler en sterk følelse av å tilhøre en sammenheng som man stiller opp for fordi medborgerskapets normer tilsier at alle skal bidra (Hustinx & Lammertyn, 2003, s. 172)

Refleksiv frivillighet er den type frivillighet som ser ut til å bli vanligere i dagens samfunn. Denne nye eller moderne frivillighet representerer en mer individualisert form for deltakelse, som skifter fra kollektivet mot den frivillige som individuell aktør. Motivasjonen til å delta virker mer avhengig av personlige interesser enn på ansvarsfølelse overfor samfunnet og kollektivet, noe som resulterer i mer sporadiske, tilfeldige og ikke-forpliktende engasjementsformer lignende Refugees Welcome. Denne type selv-realisering som primær motivasjonskilde blant de frivillige stiller større krav til frivillig sektor enn tidligere. Aktivitetene må være mer spektakulære og underholdende for at de skal bli interessert i å engasjere seg. En slik tilnærming til deltakelse har ifølge Hustinx og Lammertyn (2003) resultert i at dagens frivillige i større grad er interessert i «trendy» problemer som flyktninger, dyrerettigheter, klima o.l. som har mulighet å bli større bevegelser og får mye rom i media.

I linje med studiene om unge personer og medlemskap viser forskning (Dalton, 2008; Hooghe & Oser, 2015) at fremfor alt den yngre generasjonen virker å tilhøre de s. k. refleksive frivillige som i stor grad shopper mellom aktiviteter og engasjerer seg i det som virker selvoppfyllende for dem. Den yngre generasjonen verdsetter selvoppfyllende verdier og sin individuelle frihet høyere enn kollektivet, noe som kan knyttes til utviklingen i motivasjonen til deltakelse og holdningen til medborgerskap som skjedd de siste tiårene. På grunn av økt individualisering foretrekker den yngre generasjonen et mer refleksivt frivillig engasjement som lar dem uttrykke sine individuelle preferanser og indre overbevisninger. Det er en form for egne verdier som kommer til uttrykk i hvordan man engasjerer seg (Dalton, 2008). Data fra Norge, Sverige og Danmark viser at en majoritet av innbyggerne tilhører s. k. refleksive medborgere, som er relativt høyt sammenlignet med resten av verden. Utfra tidligere forskning forventer man at Skandinavia og Vest-Europa vil være frontløpere i denne utvikling på grunn av at Norden historisk ofte tar ledelsen i endring i medborgernormer og politiske holdninger (Hooghe & Oser, 2015, s. 16)

Det er vanskelig å trekke bestemte konklusjoner fra dagens tilgjengelige data til hvorvidt det er mulig å dele inn frivilligheten i «gammel» og «ny». Dette fordi det mangler historisk komparativ data, og man vil behøve å vente et antall år før det går an å si noe sikkert om hvordan forandringene i motivasjon virkelig har endret seg (Hustinx & Lammertyn, 2003, s. 168). Men ved å bruke det analytiske rammeverket som deler inn frivillige i kollektive og refleksive

medborgere finnes det mulighet til å i fremtiden si noe om innbyggernes motivasjon med større sikkerhet.

3.5 Nye digitale organisasjonsformer

For den moderne frivilligheten virker det i større grad å være aktiviteten som står i sentrum, mer enn rammene det foregår innenfor. I forbindelse med denne utvikling må man også stille spørsmål rundt organisasjonene og deres funksjon. Ifølge Skov Henriksen (2019) korresponderer ofte organiseringsformene med motivasjonen til mottakerne (Skov Henriksen et al., 2019, s. 57). Det er derfor ikke en urimelig tanke at frivillige organisasjoner vil være nødt å tilpasse seg de nye motivasjonsfaktorene hos dagens frivillige, som kan bidra til å skape en ny organisasjonsform for å klare å tiltrekke seg dem i samme grad som før.

I moderne demokratier hvor fremfor alt yngre medborgere reagerer annerledes på organisasjonsfrivillighet enn tidligere generasjoner, har mange organisasjoner måtte finne andre måter å engasjere folk på. Siden internett og sosiale medier ble en integrert del i vår hverdag har mobilisering til en viss grad flyttet dit. Gjennom blant annet Facebook, Twitter og YouTube kan initiativ startes, kommuniseres ut og spres på en helt ny måte. Denne type engasjement kalles innen forskningen ofte for «digitally networked action» (DNA) (Bennett & Segerberg, 2012, s. 743).

I et forsøk å forstå hvordan engasjement og mobilisering på internett fungerer har Bennet & Segerberg (2012) skapt rammer med to handlingslogikker som leder inn i tre typologier som skal hjelpe forskningen å sortere og kategorisere deltakelse på internett. Handlingslogikkene er 1) *the logic of collective action* og 2) *the logic of connective action*, som videre i teksten vil oversettes til logikken for kollektiv handling og logikken for konnektiv handling.

Sammenlignet med tradisjonell frivillighet hvor det går an å bli medlem og samles under en felles identitet og kollektive rammer er konnektiv handling mer personlig og selvopplyllende. Den sentrale forskjellen mellom kollektiv og konnektiv handlingslogikk er at de er organiserte gjennom ulike prinsipper. Konnektiv handling er digitalt organisert og bygger på individualisert deltakelse hvor handlingen i seg selv fungerer som personlig uttrykk, samtidig som den ikke stiller krav på tilhørighet eller følelse av kollektiv identitet (Bennett & Segerberg, 2012), noe vi kjenner igjen fra hva som motiverer gruppen reflektsive frivillige.

På den andre siden har vi den kollektive handlingslogikken som er sterkt koblet til tradisjonell frivillighet. Det er den kjente formen for frivillighet og er som ofte det første vi tenker på når vi tenker på frivillig organisering. Kollektiv handling er organisert innen formelle rammer og har en mer hierarkisk struktur med lederskap som bidrar til fremvekst av et sosialt kollektiv med en felles forståelse for hva organisasjonen er og står for (Bennett & Segerberg, 2012, s. 751). I et samfunn hvor innbyggerne virker å være mer opptatt av aktivitet enn tilhørighet overfor et felleskap er den konnektive handlingslogikken noe som trekker til seg mennesker i alt større grad fordi tidsbegrensede engasjement gjør det lettere å uttrykke personlig identitet og meninger (Bennett & Segerberg, 2012, s. 742). Sosial gruppeidentitet, medlemskap og ideologi er rett og slett ikke like viktig lenger. I tillegg tilrettelegger og bidrar digitale plattformer som Facebook enda mer til å gjøre det enklere for innbyggerne og delta i henhold til en konnektiv handlingslogikk. Internett og sosiale medier gir store muligheter for hvem som helst og «shoppe» blant ulike engasjement som virker selvopppyllende for individet og gir et positivt bidrag til deres egen identitet.

Med utgangspunkt i kollektiv og konnektiv handlingslogikk skal vi nå gå gjennom Bennett og Segerbergs (2012) tre idealtyper av handlingsnettverk - hvor en karakteriseres av kollektiv handlingslogikk, og de andre to er konnektive handlingsnettverk som i større grad tilrettelegger for individualisert engasjement. Typologien er ment som en generalisering av forskjeller mellom kollektiv og konnektiv deltakelse og for å forstå deres dynamikker (Bennett & Segerberg, 2012, s. 755)

Figur 1.2 *Tre idealtyper som beskriver deltakelse og engasjement på internett og gjennom sosiale medier (Bennett & Segerberg, 2012, s. 756)*

Til høyere i figur 1.2 finner vi den kollektive handlingslogikken. Som nevnt er det den som mest ligner på tradisjonell frivillighet i den forstand at handling foregår innenfor bestemte rammer og regler, heller en at den inviterer til personlige tolkninger og individualisert handling. Nettverket har med andre ord en formell struktur som strekker seg utenfor digitale plattformer og samler deltakere under en felles identitet. Et organisasjonstyrt nettverk bruker internett og

sosiale medier mest som verktøy for å mobilisere og styre deltakerne (Bennett & Segerberg, 2012).

Til venstre i figuren finner vi konnektiv handling som selv-organisert nettverk. Nettverk som florerer der er i stor grad selv-organiserende og har ikke en sentral organisasjonsaktør som samordner deltakerne. Det er mulig for formelle organisasjoner å opptre som selv-organiserte nettverk, men de tar da en veldig perifer rolle og lar til stor del deltakernes personlige tanker og ideer overføres til nettverket. Selv-organisert nettverk er løst koordinerte og teknologien er helt sentral i organisasjonen. Ved hjelp av den selv-koordinerende teknologien deles informasjon fra nettverket relativt ukontrollert over de digitale plattformene (Bennett & Segerberg, 2012).

I midten av det selv-organiserte og organisasjonsstyrte nettverket finner vi konnektiv handling som organisert nettverk. Dette er hybridene av de to andre. Dette organiserte nettverk involverer formelle aktører som unngår å projisere en kollektiv identitet på nettverket. Det finnes med andre ord en styrende kraft, men som styrer etter medlemmenes ønsker. På den måten skapes organiserte nettverk bygget på deltakernes personlige interesser. Det minner om kollektiv frivillighet i den forstand at nettverket kan ha aktører som mobiliserer resurser og bygger koalisjoner med andre – men uten å merke nettverket under en samlet identitet. Nettverket utvikler til viss del en formell struktur fordi de faktisk mobiliserer resurser ut i virkeligheten, men er definert av selv-organiserende røtter (Bennett & Segerberg, 2012, s. 757) Også her kan formelle organisasjoner forekomme, men oppbyggingen av nettverket må bygge på deltakernes ønsker og motivasjon, samtidig som en kollektiv identitetsbygging ikke er aktuell.

Å plassere organisasjoner i kun én typologi er nesten umulig, men skal hjelpe å generalisere og skille nyanser mellom de ulike formene for digital mobilisering og organisering. Den virkelige verden er mye mer rotete enn modellen og typologiene vil overlape. Oppgaven vil senere diskutere og analysere hvordan Refugees Welcome, som i utgangspunkt er et digitalt initiativ som organiserte og mobiliserte resurser på Facebook, passer inn i denne typologien. Ved å undersøke hvordan Refugees Welcome passer inn i typologien vil det være mulig å undersøke hvordan organisasjonen kan representere en ny form for deltakelse og organisering av frivillige, eller om de er et eksempel på tradisjonell frivillighet som bruker sosiale medier som verktøy,

Videre er spørsmålet hvordan slik digitalt organisert frivillighet påvirker det historisk tette samarbeidet mellom offentlig og frivillig sektor. Hvordan er det som kommune å plutselig

forholde seg til en individualisert frivillighet som mer kan oppfattes som en gruppe på mange individer istedenfor et enhetlig kollektiv - og hvilke konsekvenser dette har for samarbeid.

3.6 Samskaping mellom offentlig og frivillig sektor

Samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor er noe som har pågått i Skandinavia helt siden midten på 1850-tallet når de store massebevegelsene begynte å få innflytelse på politikken. Dette samarbeid er med andre ord ikke noe nytt, og har som beskrevet i avsnitt 3.2 ligget til grunn for utviklingen av flere velferdstjenester som i dag inngår i ansvaret til det offentlige. Basert på en slik historisk tradisjon for samarbeid kan man derfor forvente at et fortsatt regelmessig samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor i ulike former finner sted i Skandinavia (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 9)

Gjennom årene har samarbeidet mellom offentlig og frivillig sektor blitt gitt mange ulike begreper, f. eks. *samhandling*, *samordning* og *samstyring*. Men siden 2014 har begrepet samskaping vunnet terreng og har i dag over 30 000 treff på norske nettsider (Røiseland & Lo, 2019, s. 2). Begrepet har blitt mer aktuelt i forbindelse med økt kritikk mot styringsfilosofien New Public Management som noen mener ikke har klart å levere det den ble implementert for. Fremfor alt på kommunalt nivå er det et skrikende behov for å mobilisere ressurser til stadig mer komplekse problemer og økte forventninger for å løse saker (Torfing et al., 2019), og samstyring blir ofte diskutert som et løsningsalternativ.

Rent språklig har samskaping sitt opphav i engelskens «co-creation». Selve ordet kommer opprinnelig fra privat sektor og teorier om konsumentmarkeder. I den litteraturen er det sentrale ved samskaping at kundene er aktive deltakere i verdiskapningsprosessen som innebærer at sluttproduktet er noe som produsent og konsument har skapt sammen. Verdien som kunden etterspør kan med andre ord bare skapes ved at kunden selv er aktiv deltaker. Et tydelig eksempel på samskaping er det som skjer på internett og sosiale medier hvor kunden er både produsent og konsument.

Definisjonen av samskaping innen offentlig sektor er at offentlige aktører samarbeider med private og/eller frivillige aktører for å løse samfunnsoppgaver. Samarbeidsrelasjonen skiller seg fra out-sourcing ved at det offentlige ikke overlater oppgaven til en annen aktør, men at de sammen deler sektorielle kunnskaper og resurser med hverandre. Likt den originale

definisjonen fra privat sektor forutsetter samskaping innen offentlig sektor at begge parter er aktive i en prosess der verdi skapes (Røiseland & Lo, 2019). Samskaping sikter til å tenke nytt i produksjon av velferdstjenester og blir gjerne forstått som et nettverksbasert samarbeid mellom offentlige og ikke-offentlige aktører (Eimhjellen & Loga, 2017).

Den lokale løsningen under flyktningkrisen 2015 var en form for samskaping hvor offentlig og frivillig sektor samarbeidet om å håndtere en ofte akutt situasjon. Spørsmålet er hva som skjer når frivilligheten organiserer seg som et digitalt nettverk isteden for gjennom de tradisjonelle organisasjonene. Den danske samfunnsviteren Jens Ulrich (Ulrich, 2016) har skapt en typologi hvor det er mulig å skille ut fire former for samskaping. Den vil brukes til å bedre forstå hva som skjedde i de fire kommunene som ligger til grunn for den empiriske dataen, med fokus på hvordan digitalt organisert frivillighet kan påvirke samskaping mellom offentlig og frivillig sektor. Inndelingen bygger på og skilles fra hverandre ved hjelp av 1) hvilke aktører som styrer samarbeidet og 2) i hvilken grad innhold og mål er definert på forhånd.

Typologien til Ulrich deler inn samskaping i 1) styrt samskaping, 2) ansvarliggjørende samskaping, 3) likeverdig samskaping og 4) fasiliterende samskaping (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 23 - 26).

- Ved *styrt samskaping* har offentlige myndigheter regien og har tatt den ledende posisjonen. Det er kommunen som definerer samfunnets behov og krav med tydelig definerte mål og virkemidler. Det har blitt satt spørsmålsteget hvis dette ikke bare er tradisjonell offentlig styring, men argumentet for samskaping er at det i implementeringsfasen stiller krav på innbyggere og sivilsamfunn å bidra inn i oppgaveløsningen. Et eksempel på slik samskaping er når innbyggerne selv må sortere søppel, før kommunen henter det.
- Ved *ansvarliggjørende samskaping* har kommunen også en styrende rolle når det handler om mål og virkemidler. Forskjellen er at aktørene i større grad er selvstendige og autonome, og kommunenes oppgave er primært å tilrettelegge for god oppgaveløsning og stille med ressurser. Kommunenes jobb er helt enkelt å hjelpe aktørene å hjelpe seg selv mot det mål som kommunene satt opp.
- *Likeverdig samskaping* har derimot ikke satte mål eller resultater som er gitt på forhånd. Kommunen har her en sentral rolle ved identifiseringen av problemet, men åpner deretter for innspill fra andre aktører. Kommunens kompetanse veier ikke nødvendigvis

tyngre enn noen annens, og samskappingsprosessen bygger på s. k. «co-design» og «co-creation» hvor f. eks frivillige aktører både er med og designer løsningen og er med å gjennomfører den.

- Fasiliterende samskaping kjennetegnes av at det er sivilsamfunnet som peker på hvilke utfordringer som er i behov av en løsning. Kommunen har en tilbaketrukket rolle og tar i utgangspunkt ikke ansvar for problemet – men kan tilrettelegge for at aktørene selve kan løse det. Utfallet av løsningen er ofte uklart og samskaping skjer utenfor kommunens rammer, hvor andre definerer mål og løsninger.

I en studie kalt LIPSE (Learning from innovasjon in Public Sector Environment), studerte man syv europeiske land (deriblant Danmark) og kunne deretter peke på noen sentrale faktorer som påvirker samstyring på institusjonelt nivå (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 29). Man fant helt enkelt at noen faktorer var spesielt viktige for at samstyring skal finne sted og fungere optimalt. For det første viste det seg viktig at offentlig sektor turte å ta risikoen som kommer med å samarbeide med andre aktører. En høy s. k. *risikoaversjon* viste seg å svekke potensialet for samskaping. Dette skjer når frykten for å ikke følge regler og rutiner sees på som en risiko – og dermed blir noe man helst vil unngå. I tillegg er det viktig at offentlig sektor har en *positiv holdning* til samskaping og tror på at det faktisk bidrar med noe til velferdssamfunnet. På samme tema er det også viktig at det finnes *konkrete insentiver* for offentlig sektor å inngå samskappingsprosjekter. Hvis det i utgangspunkt finnes en negativ holdning og at offentlig sektor heller ikke ser noen poeng i å løse oppgaven vil ikke samskaping skje i samme grad. I tillegg må også organisasjonsstrukturene mellom offentlig sektor og de andre aktørene være *kompatible med hverandre*. Offentlige strukturer kan iblant være med å hindre samskappingsprosesser på grunn av f. eks lange og kompliserte søknadsprosedyrer (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 29 - 31).

En omfattende studie av samskaping i Norge med utgangspunkt i typologien til J. Ulrich, viser at det eksisterer et utbredt samarbeid mellom offentlig og frivillig sektor. Det er mest vanlig at kommunene samarbeider med formelle organisasjoner, men også samarbeid med uformelle organisasjoner forekommer relativt ofte (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 43). Ved samarbeid mellom kommuner og frivilligheten var det i denne spørreundersøkelse oftest kommunen som tok initiativ til samarbeid (60%) og på grunn av dette var det få tilfeller der de frivillige hadde definisjonskontroll (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 48 - 49). Undersøkelsen indikerer derfor at samarbeid mellom kommuner og frivillig sektor oftest skjer med kommunen i forsetet – med

innspill og hjelp fra frivilligheten. Med andre ord finnes et utbredt bruk av ansvarliggjørende og likeverdig samskaping i Norge. Den fasiliterende formen for samskaping virker være begrenset (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 50). Ved å ta utgangspunkt i at samfunnsutviklingen har skjedd parallelt i de skandinaviske land, og at de er veldig like i politisk og forvaltningsmessig forstand, kan vi anta at andre lignende resultater er å finne i Sverige.

I avsnittet for analyse vil det altså bli diskutert hvordan frivillighet organisert gjennom digitale nettverk slik som Refugees Welcome, påvirket samskaping i de fire kommunene som har blitt studert. Refugees Welcome oppsto gjennom initiativ fra frivilligheten, noe som indikerer at det handler om fasiliterende samskaping – som ifølge den norske studien virker å forekomme i begrenset form. Ved at kommunene ikke har samme erfaring og tradisjon av å samarbeide med løse digitale nettverk kan det finnes en forventning om at resultatet vil vise at det i større grad oppstår problemer ved slike samarbeider. En hypotese er at digitale initiativ ikke oppfyller kommunale forventninger om hvordan en frivillighetsorganisasjon arbeider og tilpasser seg den byråkratiske tradisjonen, som gjør at det fra et kommunalt perspektiv kan oppstå usikkerhet på grunn av at Refugees Welcome er noe nytt og ukjent. Det finnes derfor grunn å tro at kommunene i en situasjon som flyktningkrisen er i enda større behov av styrt samskaping hvor de kan opprettholde kontroll over hva som skjer.

Samtidig kan man anta at Refugees Welcome ikke så på sin organisasjon som noe avvikende sammenlignet med tradisjonell frivillighet. På flere steder var årsaken til at Refugees Welcome ble startet at de manglet aktører som kunne agere og mobilisere raskt, og at de på den måten fylte et hull hos sivilsamfunnet. Refugees Welcome var grupper av frivillige som på samme måte som f. eks Røde Kors eller Norsk Folkehjelp ville hjelpe til. For frivillige som stiller opp er ikke byråkrati sentralt, hvilket kan gjøre at det oppstår friksjon når kommunene kanskje ikke helt klarer å forholde seg til digital frivillighet på lik linje som den tradisjonelle. Kan det være slik at det er to forskjellige logikker i hvordan man som frivillig ser på sin organisasjon, og hvordan kommunen gjør det. Dette vil bli diskutert videre i analysen i avsnitt 6.

4. Metode

Denne undersøkelsen vil bruke kvalitativ metode i form av intervjuer for å finne ut hva som skiller tradisjonell fra digital frivillighet, og hvordan denne forskjellen kan påvirke samskaping. Dette er en form for flercasesdesign med fire analyseenheter. Det betyr at det vil bli samlet inn data fra fire ulike kommuner hvor det vil bli intervjuet en initiativtaker til Refugees Welcome (RW) og en representant fra kommunen (KR). Casedesign med flere analyseenheter gjør det mulig å undersøke et spesifikt fenomen i ulike kontekster gjennom fyldige beskrivelser og forståelser av et fenomen (Johannessen et al., 2016, s. 207). Det ble brukt en semi-strukturert intervjuform hvor det på forhånd ble utarbeidet en intervjuguide. Spørsmålene ble noe tilpasset den enkelte ut ifra hvilken rolle intervjupersonene har hatt i de ulike tilfellene, men de mest sentrale spørsmålene ble stilt til alle informantene. I tillegg til intervjuer har jeg selv vært inne i Facebookgruppene og studert hvordan aktiviteten foregikk.

Informantene er valgt tilfeldig ut fra hvilke som fortsatt hadde gruppen igjen på Facebook. Det var et bevisst valg å ta to initiativ i Norge og to initiativ i Sverige for å se hvis det var mulig å se noen forskjeller mellom landene i hvordan initiativene ble organisert og hvordan samskaping fungerte. Det var også et bevisst valg å ta en kommune i hvert land som var satt under stor press på å håndtere flyktninger, for å se hvordan ting ble håndtert og reagert på spontant og det ikke fantes tid til godt planlagte løsninger. Initiativtakerne til Refugees Welcome ble identifisert ved at de fortsatt var administratorer i gruppene, og deretter kontaktet jeg dem via Facebook. Kommunerepresentantene ble i et av tilfellene valgt ut etter tips fra initiativtaker, mens jeg fikk kontakt med resterende ved at kommunen henviste meg til riktig person. Intervjuene har blitt gjennomført digitalt med videosamtaler via Zoom.

På grunn av den rådende situasjonen med covid-19 har en av de tiltenkte informantene ikke hatt mulighet å stille til intervju. Ved tidspunktet for datainnsamling pågikk et omfattende smitteutbrudd i kommune 1, og det var svært vanskelig å få kontakt med relevante informanter på grunn av dette. Det mangler derfor intervju med en kommunerepresentant mot hva som i utgangspunkt var tenkt.

Jeg har valgt å anonymisere alle informanter for at identitet og eventuelle forforståelser om kommunene og initiativtaker ikke skal ta fokus dra dataene. Oppgavens tema og forskningsmetode er registrert og godkjent av NSD (jf. vedlegg 1).

Informant	Kommune	Rolle	Kjønn	Intervjuform	Dato
RW	1	Initiativtaker RW	Kvinne	Zoom	2021.01.28
RW	2	Initiativtaker RW	Kvinne	Zoom	2021.02.05
RW	3	Initiativtaker RW	Kvinne	Zoom	2021.02.02
RW	4	Initiativtaker RW	Kvinne	Zoom	2021.02.18
KR	1	-	-	-	-
KR	2	Kommunerepresentant	Kvinne	Zoom	2021.02.16
KR	3	Kommunerepresentant	Man	Zoom	2021.02.17
KR	4	Kommunerepresentant	Kvinne	Zoom	2021.02.22

Figur 1.3 Oversikt over intervjupersoner

4.1 Reliabilitet

Reliabilitet er en vurdering av hvor pålitelig data er. Det er knyttet til hvilke data som brukes, hvordan de samles inn og hvordan de bearbeides (Johannessen et al., 2016, s. 231). Valget om å bruke videosamtaler i intervjuene var grunnet i et ønske om å få til et intervju som mest mulig lignet på en naturlig samtale hvor informanten kunne føle seg trygge å dele sine erfaringer. Intervjuene til denne oppgaven ble alle tatt opp på lydopptak med informantenes samtykke og transkribert innen en uke. Det ble stilt oppfølgingsspørsmål om noe var uklart eller der jeg var usikker på om jeg forstod informanten riktig. Min vurdering er at informantene forstod mitt formål med intervjuene, var samarbeidsvillige og svarte etter beste evne. Siden oppgaven studerer forskjellige kommuner er opplevelsen og observasjonene til hver og en av informantene subjektiv og kontekstavhengig. Det vil derfor være vanskelig å få full oversikt over alle deler som spiller inn i samarbeidet mellom kommunal og frivillig sektor. Imidlertid styrkes reliabiliteten av at alle informanter har fått samme sentrale spørsmål og at svarene på spørsmål hvor det ikke kan forventes stor variasjon, i stor grad samsvarte med hverandre.

4.2 Validitet

Validitet er hvor relevant dataene er i forhold til det som skal undersøkes. Det er generelt vanskelig å validere kvalitative studier siden de ikke er målbare. Validitet kan deles inn i intern og ekstern validitet. Intern validitet er spørsmålet om vi måler det vi tror at vi måler, mens ekstern validitet handler om overføring av resultater til lignende fenomener (Johannessen et al., 2016, s. 232) Oppgavens problemstilling går ut på å undersøke på hvilken måte RW representerer en ny form for frivillig deltakelse, og hvordan en slik organisasjonsform påvirker samstyring med kommunen. Jeg har operasjonalisert begrepene *tradisjonell* og *digital frivillighet* ved hjelp av anerkjent teori, og også definert samskaping ved hjelp av J. Ulrich

typologi som skal brukes til å måle innsamlet empirisk data. Informantene som har blitt intervjuet har etter min mening hatt verdifull kunnskap som er mulig å måle opp mot den teori jeg har valgt. Ved å intervju personer som startet Refugees Welcome i sine kommuner og deretter også intervju personer i kommunene som hatt opplevelser av å jobbe med disse initiativ vil vi få et helhetlig bilde av hvordan organisering, mobilisering og samarbeid så ut. Validiteten kan være noe svekket siden en av representantene fra kommunene ikke hadde hatt direkte kontakt med organisasjonen Refugees Welcome. Imidlertid så har informantene arbeidet i kommunen ved tidspunktet for flyktningkrisen og jobbet med relevante oppgaver. Spørsmålene om samarbeid med digital frivillighet ble derfor ikke besvart av en førstehåndskilde, men ga likevel en oppfatning om hvordan samskappingsrelasjonen så ut.

5. Datapresentasjon

Kommune 1 er en norsk kommune som ble satt under stort press og tok imot mange flyktninger under flyktningkrisen. RW ble startet opp i en situasjon hvor mange av flyktningene var nødt til å sove utendørs fordi samfunnet ikke hadde beredskap og mulighet å hjelpe alle. De ble blant annet bosatt på campingplasser hvor de i starten ikke en gang hadde adgang til basis hygieneartikler. RW i kommune 1 var ikke registrert som en formell organisasjon, og eksisterte kun som en Facebookgruppe. Gruppen ble i utgangspunkt startet som en måte å vise støtte for en human flyktningpolitikk og en reaksjon på et debattklima hvor mange isteden for å hjelpe ønsket å stenge grensene. Når flyktningene hadde ankommet og behovet for klær, hygieneartikler og andre ting ble akutt begynte gruppen å organisere innsamlingsaksjoner gjennom Facebookgruppen. Ifølge RW1 var årsaken til at de utviklet virksomheten at både kommunen og etablerte frivilligorganisasjonen var for trege i den akutte situasjonen. Det var mye formalia og byråkrati som skulle på plass før man over hode kunne gjøre noe, mens Refugees Welcome «bare gjorde». Etterhvert ble samarbeidet mellom Refugees Welcome, tradisjonell frivillighet og kommunen godt. Kommunen la til rette for frivilligheten gjennom at blant annet gi tilgang til et lokale, sørget for brannsikkerhet og ordnet med helsehjelp til flyktningene. RW1 opplevde det som at kommunen satte veldig pris på deres arbeid, men at de også på en måte ikke passet helt inn.

«De som passer inn er Røde Kors som søker om ordning X og ordning Y. Vi var jo bare en Facebookgruppe uten noen valgt leder»

Gruppen ble aldri registrert som organisasjon men formaliserte seg likevel internt. Selv om alle hadde mulighet til å lage innlegg i gruppen, ble den strengt kontrollert av administratorene som også fungert som en form for styre. RW1 beskrev organisasjonens struktur som:

«Det var ingen organisasjon – men det var det. Vi var syv stykker som organiserte og brukte denne Facebookgruppen for å få ordnet ting. Vi var nødt til å organisere det på noen måte fordi det ble så svært. Noen måtte ledet det. Arbeidet ble ledet av en liten kjerne på 6 – 7 stykker, og flere hundre bidro»

RW1 peker på bruken av sosiale medier som sentral i forhold til hvordan de klarte å få organisert så mye på kort tid. Informasjonen som ble postet på sosiale medier ble spredt

organisk og nådde veldig mange veldig fort. Samtidig mener RW1 at det finnes en fordel med en organisasjonsform som er så uforpliktende, og at man selv velger hvor aktiv man vil være. Den organiske spredningen gjorde i tillegg at det ikke tok lang tid før man fikk tak i det man trengte. Gruppen hadde aldri et ønske om å ta steget videre mot en mer formell organisering og registrering. RW1 sier at gruppen hadde en felles forståelse for at det var et punktdrevet engasjement som var styrt av situasjonen og ikke ville være for evig. Når Europa og Norge begynte å stenge grensene opphørte den akutte situasjonen og aktiviteten. Ingen av de som startet gruppen var interessert i å drive den videre som en interesseorganisasjon med valg til styre og organisering av årsmøter. Gruppen finnes fortsatt men er i dag ikke aktiv bortsett fra at det deles noen artikler knyttet til migrasjon.

Kjennetegn ved Refugees Welcome-organisasjonen	Kommune 1	Kommune 2	Kommune 3	Kommune 4
Registrert som organisasjon		x	x	
Facebook som kommunikasjons- og mobiliseringsplattform	x	x	x	x
Administratorer i gruppen fungerte som styre/ledelse	x	x	x	x
Følelse av å tilhøre et felles RW-nettverk			x	x
Krav på medlemskap for deltakelse				
Medlemmer hadde mulighet å gjøre innlegg i gruppen	x		x	x
Ønske om å drive organisasjonen videre			x	x
Tett kontakt med kommunen	x	x		

Figur 1.4 Kjennetegn ved de fire Refugees Welcome-organisasjonene

Kommune 2 er en svensk kommune som også tok imot mange flyktninger under flyktningkrisen. Likt kommune 1 kom det veldig mange mennesker på kort tid som manglet klær, hygieneartikler og behovet for sengeplasser var stort. RW ble tidlig registrert som en formell organisasjon og jobbet primært med å ta imot flyktninger på kommunens sentralstasjon. Etterhvert startet også innsamling av klær til de nyankomne. Årsaken til at RW tidlig registrerte seg som en formell organisasjon var mye på grunn av at de var nødt til å håndtere penger og at man ikke ville at swish-donasjoner skulle gå til en persons private konto. Senere viset det seg ifølge både initiativtakere (RW2) og kommunerepresentant (KR2) at dette var viktig i forbindelse med at kommunen begynte å organisere de frivillige i større grad. Likt kommune 1 ble initiativet startet for at man opplevde at hverken kommunen eller den tradisjonelle

frivilligheten var på plass så tidlig, og at RW2 derfor så et behov av å 1) organisere de mange frivillige og 2) dekke behov som klær og mat til de nyankomne. Dette bekreftes av KR2 som mener at RW var raske når kommunen ikke var det, og viktige initiativtakere. Imidlertid ble ikke initiativet ifølge KR2 oppfattet som nytt og revolusjonerende.

«Det är inte något nytt i [x] skulle jag säga. Händer det något i världen eller lokalt i staden så uppstår det lokala initiativ - och det var också så vi uppfattade det. Vi har ett såpass aktivt mer eller mindre formaliserat civilsamhälle att initiativ som tas på det här sättet inte är något nytt. Att man sedan på så kort tid slöt sig samman i en förening med stadgar och så vidare. är jag därimot inte van vid.»

At et initiativ oppsto på Facebook var med andre ord ikke noe uvanlig, men KR2 forteller at registreringen var helt sentral for et videre samarbeid.

«Det var ett krav från oss på kommunen att de var registrerade som en formell organisation. För att vi ska kunna ha en samverkanspart så måste vi veta vem det är vi samverkar med och vad organisationen står för»

For kommunen var en formell organisering viktig for hvilke forventninger de kunne ha på RW. KR2 mener at det i stort ikke var noen forskjell på RW og den tradisjonelle frivilligheten, bortsett fra at det muligens var litt mer entusiastiske enn andre, noe hun tenker kan henge sammen med at det var et sakdrevet initiativ som trakk til seg mennesker som i utgangspunkt følte veldig mye for dette tema.

Ved at organisasjonen var registrert hadde den en demokratisk organisasjonsstruktur, men hadde imidlertid ikke krav på medlemskap for å delta frivillig. Ifølge KR2 er ikke mangel på medlemskap et problem i seg selv, men en generell utfordring ved et nytt initiativ er at det tar litt tid før identiteten til organisasjonen har satt seg. Hvis mange individer ikke setter seg godt nok inn i hva organisasjonen er og står for så blir det mange egne tolkninger blant de som engasjerer seg. For kommunen sin del kan det da bli en større oppgave å styre enkeltindivider enn å løse oppgaven, som naturlig nok ikke vil påvirke resultatet positivt. Også RW2 tok opp rammer og rutiner som en utfordring for et initiativ som er nytt og ad hoc. RW måtte bestemme ting etterhvert, og var nødt å legge tid og energi på ting som etablerte organisasjoner allerede har på plass. Samtidig løftes den ukompliserte og uformelle organisasjonsstrukturen som en

positiv ting av begge informantene. At den lave terskelen for arbeid i organisasjonen kan bidra til at flere engasjerer seg når man ikke bremses av å f. eks. fylle inn dokumenter på forhånd.

Initiativet stengte tidlig muligheten for frivillige å lage innlegg i gruppen og hadde dermed en mer hierarkisk oppbygging sammenlignet med kommune 1 som tillat toveis-kommunikasjon. Også her var RW overens om at de ikke ønsket å drive organisasjonen videre etter at flyktingene sluttet å komme. Likt kommune 1 var dette et punktdrevet initiativ som oppsto fra et behov og når behovet forsvant gjorde organisasjonen det også. Facebookgruppen finnes fortsatt men i dag deles få innlegg. Organisasjonen har heller ikke hatt årsmøte de siste tre årene.

Kommune 3 er en svensk kommune som var satt under relativt stor press under flyktningkrisen, men ikke i samme grad som de to første. De så en markant økning i antall flyktinger, men kommunen hadde forholdsvis god kontroll over mottaket og med hjelp av flere frivillig organisasjoner klarte man å holde mennesker borte fra å sove utendørs eller på offentlige plasser. RW i kommune 3 arbeidet primært med politisk påvirkningsarbeid for en human flyktningpolitikk og fungerte som støttekontakt for de nyankomne, f. eks. hjalp de flyktingene i kontakten med myndigheter og asylsøknader. Under en periode på et par måneder ble RW også ansvarlig for et flyktningmottak som fungerte som midlertidlig bolig for dem som ventet på asylbeskjed fra Migrationsverket. Også her registrerte organisasjonen seg tidlig i det svenske frivillighets-registret, noe som ifølge RW3 fremfor alt var viktig for å få en bankkonto men i tillegg for at kunne levere noe seriøst, også lenger frem i tid.

«Man blev tagen mer på allvar som en riktig förening. Men sen hade vi också planer på att fortsätta bli en stark organisation som kunde påverka politiskt för flyktingar»

KR3 bekreftet at Refugees Welcome var viktig for debatten og åpnet opp interessen for å hjelpe til, men sier også at kommunen ikke hadde noe direkte samarbeid med dem. Det var primært bosetting som kommunen trengte hjelp med, og der valgte kommunen isteden å samarbeide mer med den tradisjonelle frivilligheten. Årsaken var primært at tradisjonell frivillighet hadde tilgang til lokaler, som ved det tidspunktet var en knapp resurs.

«Att i det här skedet ordna fram lokaler var jättesvårt. Alla som hade lokaler försökte hyra ut dem och tjäna så mycket pengar som möjligt. När Stadsmissionen sa att de hade egna lokaler så blev det ett enkelt val. Det var helt enkelt ingen annan som kunde ordna det»

RW ble med andre ord ikke valgt bort på grunn av at de var en ny eller digital organisasjon, men mer fordi de manglet ressurser som den tradisjonelle frivilligheten hadde. Imidlertid var følelsen til RW3 etter at flyktningstrømmene begynte å avta, at de hadde blitt delvis utnyttet av kommunen. Hun satt igjen med en følelse av at det arbeid som de hadde gjort i stor grad hadde vært på kommunens vilkår, hvor RW hadde stilt opp men deretter ikke fikk noe tilbake. Blant annet søkte RW økonomisk og politisk støtte for et større prosjekt, uten at kommunen viste noe interesse.

«Vi hade löst väldigt många problem för kommunen, men ändå fick vi inte våra krav tilfredställda. Det här fick negativa konsekvenser för föreningen eftersom flyktingfrågan började försvinna»

Informantene ser ut til å ha litt forskjellig bilde av rollen til RW, og at organisasjonen opplevde at de gjorde en større jobb enn hva kommunen kanskje oppfattet. Det kan delvis skyldes at RW ikke jobbet primært med å finne boliger til flyktningene, men isteden fokuserte på politisk påvirkning gjennom demonstrasjoner og fungere som støttekontakter. Flyktningmottaket var nokså viktig men var ikke et permanent bosted for flyktningene som var det som kommunen hadde størst behov for. En annen sentral ting som kan være årsak til skuffelse er at RW i kommune 3 hadde et ønske om å bli en etablert organisasjon og en sentral aktør i flyktningmottaket i kommunen. Når kommunen ikke så noe behov og ikke var interessert er skuffelse ikke en unaturlig reaksjon. Facebookgruppen var åpen for alle å skrive i, men var nødt til å stenge i perioder på grunn av hat og trusler. Gruppen finnes fortsatt, men er ikke aktiv bortsett fra enkelte innlegg hvor det deles artikler knyttet til migrasjon. Organisasjonen eksisterer også, men hadde sitt siste årsmøte i 2019.

Kommune 4 er en norsk kommune som på grunn av sin geografiske posisjon nesten kun tok imot flyktninger som var blitt plassert der. Majoriteten av de som kom visste kommunen om på forhånd. Også her ble RW mer av en interesseorganisasjon for flyktninger, enn at de hadde en rolle i en akutt situasjon og de drev primært politisk påvirkning med aktiviteter knyttet til flyktninger og brukte facebookgruppen sin til å samle og dele disse aktivitetene. Årsaken til

at det likevel ble startet et initiativ var fordi man ønsket å svare på den rasistiske bølgen som kom med økt antall asylsøkere i Europa. KR4 er positiv til den jobben hun tror at RW gjorde i forhold til å etablerte tillit og gode krefter i lokalbefolkningen, men at kommunen ikke hadde noe direkte samarbeid med dem. Også her var bosetting den sentrale oppgaven til kommunen, og det arbeidet organiserte de i stor grad selv. KR4 mener at kommunen i utgangspunkt ikke så på RW som noe annerledes enn tradisjonell frivillighet.

«Vi tar jo imot enhver henvendelse og tar den seriøst. Det gjør vi fra Refugees Welcome og det gjør vi også fra enkeltpersoner og f. eks Røde Kors. Vi ser på hva de har å tilby helt enkelt. Hvor seriøse de er og hvor profesjonelle de er. Det har egentlig ikke noe å si hvis det er en ny aktør så lenge de driver på en ordentlig måte»

Begge informantene forteller at det fantes et stort ønske fra lokalbefolkningen om å donere klær og andre nødvendigheter, men at behovet ikke fantes fordi situasjonen for noen som allerede har blitt bosatt er annerledes enn for en asylsøkere. Under flyktningkrisen var det som RW tilbød ikke noe kommunen hadde direkte behov. KR4 poengterer som nevnt at arbeidet til RW var viktig for debattklima, men at de konkrete tiltakene ikke alltid samsvarte med virkeligheten. Mennesker var veldig interessert i å gi klær eller en tilfeldig soveplass, men at den type hjelp ikke passet inn. Som at mennesker ville adoptere et konsept som ikke passet i kommune 4 fordi de ikke var i samme situasjon som f. eks kommune 1 og 2. Facebookgruppen var åpen for alle og bygget på toveis-kommunikasjon mellom deltakere og administratorer. Facebookgruppen finnes fortsatt men har i dag svært lav aktivitet. Imidlertid vurderer RW4 å registrere organisasjonen i frivillighetsregistret for at ha mulighet å søke økonomisk støtte til prosjekter som hun ønsker å gjennomføre. Det finns med andre ord et ønske om at organisasjonen en dag skal kunne brukes aktiv igjen.

For å oppsummere så var situasjonen gjennom 2015/2016 i kommune 1 og 2 svært lik, med høyt press på flyktningmottak og stort behov av hjelp fra sivilsamfunnet. Kommunen 3 følte på en del press men ikke i nærheten like mye, mens kommune 4 egentlig bare tok imot de flyktningene som de hadde mulighet til. De ulike kontekstene som RW oppsto innen har satt preg på respektive organisasjon og i neste avsnitt skal dette analyseres utfra teorier om konnektiv deltakelse og samskaping.

6. Analyse

6.1 Medlemskapsmodellen og demokratisk organisasjonsstruktur

I avsnitt 1.1 så vi hvordan frivillig organisering i Skandinavia tradisjonelt har bygget på medlemskap og demokratisk organisasjonsstruktur i form av valg til styre og organiserte årsmøter. Demokratisk organisasjonsstruktur kan eksistere uten krav på medlemskap, men ikke motsatt. For å bli medlem trengs det noe å bli medlem i, så medlemskap i en organisasjon krever at det finnes en formell organisasjon. Det empiriske materialet viser at RW i to tilfeller har valgt å registrere seg i frivillighetsregistret og dannet en formell organisasjon med en hierarkisk struktur. Imidlertid bærer de ikke-organiserte initiativene også preg av en lignende hierarkisk struktur, og eneste forskjellen mellom dem er selve registreringen. Alle case i det empiriske materialet har med andre ord en relativt formell struktur hvor administratorer har tatt fremtredende lederroller som styrte og kontrollert gruppen. Som RW1 forteller var man nødt å organisere gruppen på en eller annen måte fordi det ble så stort. RW1 valgte å holde gruppen uregistrert, men likevel fantes det en organisasjonsstruktur med noe som lignet et styre, selv om det ikke var demokratisk valgt.

Det som kan trekkes frem som nytt sammenlignet med tradisjonell frivillighet er selvfølgelig den helt digitale mobiliseringen. Imidlertid er det ifølge kommunerepresentantene ikke unikt i den forstand at tradisjonell frivillighet også bruker sosiale medier som verktøy. Men at en slik grasrotbevegelse oppstår så ad-hoc og på kort tid blir så stor må likevel regnes som noe annet. Sentralt blant initiativtakerne til RW er følelsen av en lavterskel-frivillighet hvor det var enkelt å få folk å stille opp. RW tiltrakk seg svært mye mennesker på kort tid, ikke bare de som klikket «like» på siden, men i tillegg mye folk som faktisk ville gjøre en innsats. Kommunikasjons- og informasjonshastigheten var en annen fordel som var unikt med å organisere seg digitalt. Både informantene fra kommunen og initiativtakerne vitner om utrolig rask og omfattende mobilisering som ikke hadde vært mulig uten Facebook. RW1 som har vært engasjert innen en mer tradisjonell organisasjonsfrivillighet tidligere beskriver selv RW som en ny type frivillighet.

«Jeg følte veldig på at vi var representanter for den nye frivilligheten. Den som er punktvis og villig til å legge ned betydelig innsats over kort tid, men har null vilje til å sitte i styre, skrive protokoller og styre økonomi. Det var noe helt annet enn hva jeg har vært vant til»

En annen ting som er særegent for den digitale frivilligheten er den nettverksstruktur som vil bli diskutert i analysen om konnektiv handlingslogikk. At RW takket være sin digitale plattform hadde mulighet å invitere medlemmene til å være med å utforme aktiviteter i mye større grad enn hva som er mulig innen en tradisjonell organisasjon. RW hadde en form for hierarkisk struktur hvor administratorer i stor grad kontrollerte hva som skjedde i facebookgruppen, men samtidig finnes en følelse av at terskelen for å påvirke organisasjonen er veldig mye lavere. Den digitale plattformen krevde, som ved tradisjonell frivillighet, innslag av hierarkisk struktur, men gjennom mulighet for toveis-kommunikasjon mellom administratorer og medlemmer oppleves avstanden mellom de hierarkiske nivåene kortere.

Den helt digitale organiseringen kan med andre ord sies å bidra med noe helt nytt inn i frivilligheten i form av en mer nettverksbasert struktur som tilrettelegger for en raskere informasjonsflyt og en lavere terskel for å delta. Den hierarkiske strukturen i form av administratorer minner imidlertid i stor grad om organisasjonsstrukturen i tradisjonell frivillighet, hvor noen enkelte kontrollerer og styrer gruppen i ønsket retning. Medlemskapsmodell var aldri aktuell i noen av disse casene - noe som avviker fra den tradisjonelle frivilligheten. Men samtidig viser forskning at også de store tradisjonelle organisasjonene begynner å fragå kravet om medlemskap for å delta frivillig - det kan derfor også sees på som en gjennomgående trend innen frivillig deltakelse.

6.2 Kollektiv og refleksiv frivillighet

Empiriske data kan ikke svare på hva motivasjonen til de som bidro under flagget til RW var, og hvis de var så kalte refleksive frivillige. Men en norsk studie av frivillig deltakelse under flyktningkrisen viser at en majoritet av de som deltok i regi av nye initiativ likt RW var yngre personer (18 – 35 år), en aldersgruppe som dominerer innen refleksiv frivillighet. Studien viser at engasjementet gikk opp under flyktningkrisen, men at det i ettertid ikke har bidratt med en høyere andel aktive inn i frivillig sektor (Enjolras & Eimhjellen, 2018, s. 127 - 150), noe som kan indikere at en stor del av de som engasjerte seg under flyktningkrisen var refleksive frivillige som ønsket å engasjere seg en kort tid med noe som ga de mulighet for å uttrykke egne verdier. Samtidig kan årsaken til at flyktningkrisen og RW tiltrakk seg så mange frivillige også handle om den store oppmerksomheten i media som blant annet KR3 og KR4 nevnte. Mye medieoppmerksomhet skaper engasjement blant befolkningen, og kan ha gjort at de følte et kollektivt ansvar for å faktisk gjøre noe for menneskene på flykt.

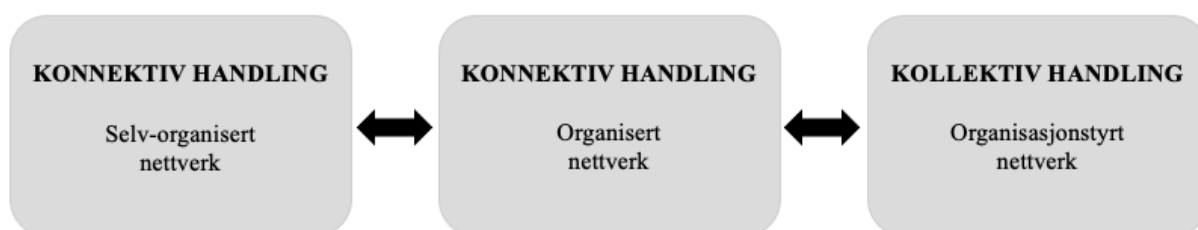
Analysen til RW2 om hvorfor akkurat Refugees Welcome tiltrakk seg så mange medlemmer minner mye om refleksiv frivillighet.

«Jag tror väldigt mycket det handlar om att kunna säga att det är just den här frågan eller problemet jag vill hjälpa till med. Det här kan jag identifiera mig med. Att man automatiskt inte kan ställa upp på allt de andra organisationerna gör och har gjort»

Det går som nevnt ikke å si hvorvidt det var på kollektiv eller refleksiv grunn som de frivillige deltok under flyktningkrisen, men studiene som viser at de frivillige som deltok under flyktningkrisen ikke valgt å fortsette sin karriere innen frivillighet henter om at mange var refleksive frivillige som ønsket å bidra under en kort periode med akkurat denne saken. I tillegg vet vi at ad-hoc digitale initiativ slik som RW, i stor grad tilrettelegger for refleksiv deltakelse (Bennett & Segerberg, 2012).

6.3 Refugees Welcome som kollektiv og konnektiv handlingslogikk

For å forstå mekanismene bak RW og hvordan «Digitally Network Action» eventuelt skiller seg fra tradisjonell frivillighet vil RW bli analysert opp mot typologien til Bennett & Segerberg om kollektiv og konnektiv handling.

Figur 1.2 Tre idealtyper som beskriver deltakelse og engasjement på internett og gjennom sosiale medier (Bennett & Segerberg, 2012, s. 756)

Å plassere en organisasjon i henhold til disse handlingslogikker er utfordrende på grunn av den komplekse kontekst de operer innenfor. De empiriske data som er blitt samlet inn plasserer RW et sted mellom *konnektiv handling som organisert nettverk* og *kollektiv handling som organisasjonstyrt nettverk*. Et selv-organisert nettverk (venstre) har ingen som samordner og styrer medlemmene, og medlemmenes ideer er direkte overførbare til nettverket. Dette var ikke tilfelle med RW fordi det fantes administratorer som fungerte som en form for ledere over nettverket og kontrollerte all informasjon.

Konnektiv handling kjennetegnes primært av at den er digital. Det som kan plassere RW i typologien for konnektiv handling som organisert nettverk er for det første at det er et digitalt initiativ, men også at det i stor grad fantes mulighet til toveis-kommunikasjon mellom medlemmer og administratorer. I kommunene 1, 3 og 4 kunne medlemmene gjøre innlegg og fritt starte egne initiativ i gruppen hvis de ønsket, som er et godt eksempel på et konnektivt nettverk hvor hierarkiet flates ut. I kommune 2 var denne mulighet stengt fra start, og kun administratorer fikk lov å dele ting i facebookgruppen. RW i kommune 2 er derfor i mindre grad et eksempel på et konnektivt nettverk med sin mer tradisjonelle hierarkisk struktur.

Konnektiv handlingslogikk kjennetegnes videre av mangel på kollektiv identitet, noe som ikke er tilfelle i noen av de casene jeg har studert, uavhengig av om de registrert seg som en formell organisasjon eller ikke. Imidlertid hadde KR2 erfaring fra tidligere at nye initiativ som vokser fort og ikke bygger på en medlemskapsmodell kan oppleve utfordringer gjennom at identiteten er individuell og ikke lik for alle deltakere. En organisasjon er befolket av mennesker som naturlig nok ikke er støpt i en og samme form og bruk av digitale plattformer kan gjøre det ekstra vanskelig å forme et konsensus om hva organisasjonen egentlig står for når organisasjonen er så ad hoc og nettverkspreget. Det er altså mulig at den kollektive identiteten til RW iblant bygget på individene forestillinger om hva organisasjonen var. Men ved analyse av data finner jeg ikke noe som kan bekrefte det, men RW i stor grad følte på en kollektiv identitet.

En flat nettverksstruktur hvor initiativ kan tas av medlemmene er med andre ord en ting som passer godt inn i den konnektive handlingslogikken, men aktiviteten er samtidig alltid kontrollert og gransket av administratorer. Følelsen av en kollektiv identitet fører til at RW i større grad minner om typen til høyre: kollektiv handling som organisasjonstyrt nettverk.

Kollektiv handling som et organisasjonstyrt nettverk bygger på at organisasjonen har en formell struktur som samler deltakerne under en felles identitet. Som diskutert tidligere hadde RW i alle case en relativt hierarkisk organisasjonsstruktur, med innslag av konnektiv toveis-kommunikasjon som på en måte flatet ut strukturen. Slik som RW1 beskrev det:

«Det var ingen organisasjon, men det var det».

Alle fire case er relativt like i hvordan man har valgt å organisere sitt digitale initiativ, selv om de har oppstått i forskjellige kontekster og uten å ha nære kontakt med hverandre. De digitale plattformer tilrettelegger og bidrar til å gjøre det enklere å delta i henhold til konnektiv handlingslogikk med lite hierarki og toveis-kommunikasjon, men i disse tilfellene har man likevel organisert gruppen under en felles identitet med en mer eller mindre formell ledelse. Min analyse er derfor at RW bygger på en konnektiv handlingslogikk hvor de bruker en digital plattform for mobilisering og kommunikasjon, men at organisasjonsstrukturen fortsatt er sterkt knyttet til en kollektiv handlingslogikk og hvordan tradisjonell frivillighet organiserer seg. Organisasjonsformen er ikke demokratisk organisert gjennom at ledelsen er valgt, men er likevel hierarkisk styrt med en tydelig top-down koordinering av aktivitetene.

6.4 Refugees Welcome og samskaping

Når vi ser på samskaping er det et tydelig skille mellom de to kommuner som var satt under størst press under flyktningkrisen sammenlignet med de de andre. I de kommunene som tok imot mindre flyktninger har RW mest fungert som en interesseorganisasjon og samskaping har i liten grad funnet sted. Det som imidlertid er felles for alle fire case er at det er sivilsamfunnet som har tatt initiativ til aktivitet, noe som trekker mot at vi har å gjøre med fasiliterende samskaping hvor kommunen har en tilbaketrukket rolle og i utgangspunkt ikke definerer mål og løsninger.

RW i kommune 1 og 2 ble etablert i en svært lik kontekst hvor behovene til flyktningene var akutte og kommunene opplevdes som trege til å agere. I kommune 1 var det fasiliterende samskaping den form som dominerte fordi aktivitetene i stor grad foregikk utenfor kommunens rammer. Kommunen var takknemlig for innsatsen til frivilligheten og fokuserte på å tilrettelegge for frivilligheten gjennom å bistå med f. eks lokaler, helsehjelp og brannsikkerhet. Det virker ikke å ha vært noe problem at RW ikke var en formell organisasjon eller mobiliserte via en digital plattform. En årsak til dette kan være er at kommunen hadde desperat behov for hjelp fra sivilsamfunnet og ikke hadde tid eller mulighet til å tenke på byråkrati og hvorvidt digital frivillighet kunne skape usikkerhet eller at de ikke passet inn i rammene for hvem kommunen vanligvis samarbeider med. Disse spørsmålene har på grunn av covid-19 dessverre ikke vært mulig å stille kommunen.

I kommune 2 overgikk samarbeidet etter en tid å bli stadig mer styrt av kommunen, fordi de følte seg nødt til å koordinere og fordele arbeidet mellom det store antallet organisasjoner som vill hjelpe. Her gikk det i stor grad over til styrt samskaping ved at kommunen tok en styrende rolle, definerte behovene og fordelte oppgaver i henhold til de mål og virkemidler de ønsket. Når kommunen skulle begynne å koordinere og ta styring på situasjonen ble det viktig at RW tilpasset seg det tradisjonelle sivilsamfunnet og kommunens rutiner for hvordan de samarbeider med frivilligheten. KR2 mente at det var viktig at RW hadde en kollektiv identitet med definerte oppgaver som kommunen kunne forholde seg til, for at samskaping skulle fungere. Ifølge KR2 var det svært viktig å kunne snakke til en enhetlig organisasjon og ikke et nettverk på mange individer hvor alle har et eget bilde av hva organisasjonen er. Ved styrt samskaping kan det altså by på utfordringer for kommunen når en organisasjon ikke er en formell sammenslutning, men organisert som et løst nettverk.

Selv om RW i kommune 3 ikke hadde en like sentral rolle under flyktningkrisen så ble de også nødt å tilpasse seg kommunens regler og rutiner når det ble utviklet et nærmere samarbeid. I utgangspunkt var RW primært en interesseorganisasjon som ordnet demonstrasjoner, samtidig som de fungerte som støttekontakt til de nyankomne, noe som tilsvarer *fasiliterende samskaping*. Kommunen tildelte RW ansvaret for et midlertidlig flyktningmottak hvor flyktninger fikk bo mens det ventet på beslutningen om asyl fra Migrationsverket. Dette samarbeid ble til gjennom offentlig anskaffelser, som er en form for styrt samskaping hvor RW ble gitt oppgaven å drive dette på ideell basis. Fordi avtalen kom til gjennom offentlig anskaffelse var det helt sentralt for kommunen at RW var en formell organisasjon for at de skulle ha mulighet å delta i tilbudsrunder. Et uformelt nettverk uten styre hadde helt enkelt ikke hatt mulighet å bli tildelt et oppdrag gjennom offentlige anskaffelser. Fra at kommunen identifiserte behovet lå det fulle ansvaret på RW å administrere det, som flytter samskaping i retning *ansvarliggjørende samskaping*, som kjennetegnes av at kommunen har en styrende rolle ved mål og virkemidler, men at aktørene er selvstendige og autonome. Kommunen skal tilrettelegge for god oppgaveløsning, men overlater deretter ansvaret til aktøren.

Fordi det nesten ikke eksisterte noen direkte kontakt mellom kommune 4 og RW er det vanskelig å plassere initiativet i noen av typologiene for samskaping. Et konkret samarbeid eksisterte ikke, selv om kommunen var svært positiv til hvordan RW bidro positivt til stemningen lokalt. Som diskutert tidligere var mange tjenester som RW ønsket å tilby ikke

egnet situasjonen og behovet i kommune 4. Her var RW helt enkelt en lokal interesseorganisasjon, og samskaping har ikke eksistert i denne sammenhengen.

En studie viser at ansvarliggjørende og likeverdig samskaping er de mest brukte formene for samskaping mellom kommuner og frivilligheten i Norge (Eimhjellen & Loga, 2017). Utfra et historisk perspektiv hvor Norge og Sverige til stor del følger hverandre, forventer vi å finne lignende resultater i Sverige. Innsamlede data viser at RW i stor grad bygger på fasiliterende samskaping hvor frivilligheten har identifisert problemet og løst det utenfor kommunens rammer, som i noen tilfeller har gått over i en typologi hvor kommunene er mer aktive. Selvfølgelig har organisasjonene satt press på kommunene å selv agere, men utgangspunktet har hele tiden vært at RW har ønsket å bidra inn i problemløsningen. Sentralt for nye initiativ er at de ofte oppstår som en reaksjon på noe, som i dette tilfelle var flyktningkrisen. På den måten vil slike initiativ nesten alltid passe inn i typologien for fasiliterende samskaping fordi initiativet kommer fra sivilsamfunnet. Dette vil imidlertid være gjeldende uansett hvis de organiseres digitalt eller på en tradisjonell måte.

Analysen av alle utvalgte initiativ viser at et konkret samarbeid med kommunen kan kreve en frivillighet med formell organisasjonsstruktur for at det skal være mulig for kommunen å forholde seg til det (jf. kommune 2 og 3). Med andre ord fungerer byråkrati og rutiner til kommunene til en viss grad ekskluderende på digitale initiativ, og tvinger dem inn i en mer tradisjonell organisasjonsstruktur for å få delta på lik linje med tradisjonell frivillighet. I avsnitt 3.6 beskrives faktorer som påvirker samstyring på institusjonell nivå (Eimhjellen & Loga, 2017, s. 29) der det finnes særlig en forklaring til hvorfor RW var pålagt å tilpasse seg kommunene som handler om at kommunen og aktørene må være kompatible med hverandre.

I utgangspunkt har ingen av kommunerepresentantene vært negativ til digital frivillighet, men heller poengtert viktigheten fra et demokratisk perspektiv. Det som skjedde ved styrt samskaping er at kommunen anså det som problematisk når organisasjonen ikke har klart å vise en kollektiv identitet. Å tvinge frivilligheten inn i tradisjonelle organisasjonsformer kan i tillegg til byråkrati handle om å minimere følelsen av at et nytt digitalt initiativ er noe ukjent. På den andre siden kan samskaping få problemer hvis frivilligheten slik som RW i kommune 1 ikke ønsker å tilpasse seg de byråkratiske tradisjonene. I kommune 1 er det uklart hvordan kommunen tenkte rundt at RW var et digitalt initiativ og ikke ønsket å formalisere organisasjonen. Det er mulig at det finnes en forskjell i hvordan norske og svenske kommuner

ser på vekten av formell organisering, men det er ikke en konklusjon som går å trekke fra data som er innhentet i denne oppgaven.

7. Konklusjon

Oppgaven har studert på hvilken måte fire Refugees Welcome-initiativ representerer en ny form for frivillig deltakelse knyttet opp mot digital organisering, medlemskap, organisasjonsstruktur og kollektiv identitet. Videre har disse blitt analysert opp mot en typologi for samstyring som vil bedre forståelsen av hvordan samskaping på kommunalt nivå ble påvirket av at Refugees Welcome var et nytt initiativ som kun brukte Facebook til organisering og mobilisering.

Det som i hovedsak er nytt med Refugees Welcome-initiativene sammenlignet med tradisjonell frivillighet er at mobiliseringen skjedde helt digitalt, som gjør at det går å plassere dem innenfor en form for konnektiv handlingslogikk. Organisasjonsstrukturen flates ut gjennom at medlemmer og administratorer kan kommunisere direkte og sammen utformer organisasjonens aktiviteter og identitet. Samtidig minner organisasjonsstrukturen i alle fire case relativt mye om den hierarkiske som brukes blant tradisjonelle frivillighetsorganisasjoner ved at administratorer fungerer som en form for uformelt styre som har styring og kontroll over facebookgruppen. Valget om å ikke bruke en medlemskapsmodell er noe som blir stadig vanligere også innen tradisjonell frivillighet, og kan mer sees på som en generell utvikling. Sentralt for Refugees Welcome som representant for et nytt initiativ står altså den digitale deltakelsesformen som er mer ad-hoc, nettverksbasert og klarer å mobilisere og engasjere svært mye mennesker på kort tid. Det er i tillegg en organisasjonsform som initiativtakerne opplevde som lav-terskel og som har mulighet å trekke til seg mange refleksive frivillige som blant annet kjennetegnes av et ønske om å gjøre en innsats over kortere tid, og som ikke tiltrekkes av den tradisjonelle frivillighetens ofte livslange engasjement.

Empiriske data viser at Refugees Welcome i alle case begynner som fasiliterende samskaping hvor sivilsamfunnet tar styringen og identifiserer problemene. De viser i tillegg at økt grad av kommunal styring har tvunget noen av initiativene inn i en formell organisasjonsstruktur fordi kommunene opplevde utfordringer ved at initiativene ikke passet inn i rammene for kommunalt samarbeid. De trengte en identitet på organisasjonen som de ikke følte de fikk ved at de kun var en gruppe på Facebook.

Samskaping virker med andre ord avhengig av at digitale initiativ har en tydelig felles identitet – noe som ikke er sentralt innen konnektiv handlingslogikk. Kommune 1 er et unntak hvor det ikke virker problematisk at Refugees Welcome ikke var en formell organisasjon, men empirien

i denne oppgaven kan ikke svare på hvorfor. Spørsmål for videre forskning er hvordan kommunene i fremtiden bedre skal kunne utnytte de ressurser som kommer med digital frivillighet, med deres raske informasjonsflyt, store engasjement og mulighet å mobilisere og organisere store mengder frivillige veldig raskt. I tillegg er det rimelig å anta at kommunene i fremtiden vil være nødt til å forholde seg til økt antall digitale initiativ og som bygger på konnektiv handlingslogikk. De frivillige blir stadig mer refleksive og velger gjerne organisasjon etter aktivitet og ikke omvendt. For å tilrettelegge for samskaping med frivilligheten er det mulig at kravene til tradisjonell organisasjonsstruktur må senkes for at kommunene på best mulig måte skal kunne utnytte denne effektive mobiliseringsform med minst mulig friksjon i samskapingsprosessen.

8. Referanseliste

- Bennett, W. L. & Segerberg, A. (2012). The Logic og Connective Action: Digital media and the personalization of contentious politics. *Information, communication & society*, 15:5, 739 - 768. <https://doi.org/10.1080/1369118X.2012.670661>
- Dalton, R. J. (2008). Citizenship Norms and the Expansion of Political Participation. *Political Studies*, 56, 76 - 98. <https://doi.org/10.1111/j.1467-9248.2007.00718.x>
- Eimhjellen, I. & Loga, J. (2017). *Nye samarbeidsrelasjoner mellom kommuner og frivillige aktører: Samskaping i nye samarbeidsforhold?* (2017-9). <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2474317>
- Enjolras, B. & Eimhjellen, I. (2018). *Fra kollektiv til konnektiv handling? Nye former for samfunnsengasjement og kollektiv handling i Norge*. Cappelen Damm Akademisk/NOASP (Nordic Open Access Scholarly Publishing). <https://doi.org/10.23865/noasp.45>
- EU-kommissionen. (2016). *EU och Flyktningkrisen* (ISBN 978-92-79-60545-1). E. Union. http://publications.europa.eu/resource/cellar/1aa55791-3875-4612-9b40-a73a593065a3.0024.01/DOC_1
- Eurostat. (2016). *Record number of over 1.2 million first time asylum seekers registred in 2015* <https://ec.europa.eu/eurostat/documents/2995521/7203832/3-04032016-AP-EN.pdf/790eba01-381c-4163-bcd2-a54959b99ed6>
- Fargues, P. & Bonfanti, S. (2014). *When the best option is a leaky boat: why migrants risk their lives crossing the Mediterranean and what Europe is doing about it* (Migration Policy Centre, Policy Briefs; 2014/05). C. E. R. Repository. https://cadmus.eui.eu/bitstream/handle/1814/33271/MPC_PB_2014-05.pdf?sequence=1
- Frivillighet Norge. (2015). *Organisasjonshåndboka*. Frivillighet Norge,. <https://s3.eu-west-1.amazonaws.com/frivillighet-norge/pdf/Organisasjonshndbokarevidert2014.pdf?mtime=20191217082519>
- Hooghe, M. & Oser, J. (2015). The rise of engaged citizenship: The evolution of citizenship norms among adolescents in 21 countries between 1999 and 2009. *International Journal of Comparative Sociology*, 56 (1), 29 - 52. <https://doi.org/10.1177/0020715215578488>
- Hustinx, L. & Lammertyn, F. (2003). Collective and Reflexive Styles of Volunteering: A Sociological Modernization Perspective. *International Journal of Voluntary and Nonprofit Organizations*, 14(2), 167 - 187. <https://doi.org/10.1023/A:1023948027200>
- International Organization for Migration. (2016, 1. mai). *IOM Counts 3,771 Migrant Fatalities in Mediterranean in 2015*. International Organization for Migration (IOM). <https://www.iom.int/news/iom-counts-3771-migrant-fatalities-mediterranean-2015>
- Johannessen, A., Tufte, P. A. & Christoffersen, L. (2016). *Introduksjon til samfunnsvitenskapelig metode* (5. utg.). Abstrakt forlag.
- Nationalencyklopedin. (u.å.). Flyktningkrisen 2015. I *Nationalencyklopedin*. Hentet 8. februar, 2021 fra <https://www.ne.se/uppslagsverk/encyklopedi/l%C3%A5ng/flyktningkrisen-2015>
- Røiseland, A. & Lo, C. (2019). Samskaping – nyttig begrep for norske forskere og praktikere? *Norsk Statisvitenskapelig Tidsskrift*, 35(1-2019), 51 - 58. <https://doi.org/https://doi.org/10.18261/issn.1504-2936-2019-01-03>
- Skatteverket. (u.å.). *Starta en ideell förening*. Skatteverket. <https://skatteverket.se/foretagochorganisationer/foreningar/ideellforening/startaenideellforening.4.70ac421612e2a997f85800028338.html>
- Skov Henriksen, L., Strømsnes, K. & Svedberg, L. (Red.). (2019). *Civic Engagement in Scandinavia: Volunteering, Informal Help and Giving in Denmark, Norway and Sweden*. Springer Nature Switzerland AG.
- Sætrang, S. (2016). *"Ikke bara en Facebook-gruppe": En case-studie av Refugees Welcome-nettverket i Norge* (978-82-7763-545-3). Senter for forskning på sivilsamfunn og frivillig sektor. https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/bitstream/handle/11250/2442825/VR_2016_9_Rapport_V6.pdf?sequence=2&isAllowed=y

- Torfig, J., Sørensen, E. & Røiseland, A. (2019). Transforming the public into an arena for co-creation: Barriers, Drivers, Benefits and Ways Forward. *Administration and Society*, 51(5), 795 - 825. <https://doi.org/10.1177/0095399716680057>
- Ulrich, J. (2016). Samskabelse – en typologi. *CLOU Skriftserie*, 2016-001, 1-15. <https://www.ucviden.dk/da/publications/samskabelse-en-typologi>
- Verksamt.se. (2020, 09.07.2020). *Så fungerar en ideell förening*. Verksamt.se. <https://www.verksamt.se/starta/valj-foretagsform/ideell-forening>
- Wollebæk, D., Særtrang, S. & Fladmoe, A. (2015). *Betingelser for frivillig innsats: Motivasjon og kontekst* (2015-1). Senter for forskning på Sivilsamfunn & Frivillig sektor. <https://samfunnsforskning.brage.unit.no/samfunnsforskning-xmlui/handle/11250/2442819>

NSD NORSK SENTER FOR FORSKNINGSDATA

NSD sin vurdering

Prosjekttittel

Samstyring mellom det offentlige og frivilligheten ved «Refugees welcome to...»-inititivene under flyktningkrisen i 2015

Referansenummer

134612

Registrert

31.12.2020 av [REDACTED]

Behandlingsansvarlig institusjon

OsloMet – storbyuniversitetet / Fakultet for samfunnsvitenskap / Institutt for offentlig administrasjon og velferdsfag

Prosjektansvarlig (vitenskapelig ansatt/veileder eller stipendiat)

Asbjørn Røiseland, Asbjorn.Roiseland@oslomet.no, tlf: 67236649

Type prosjekt

Studentprosjekt, bachelorstudium

Kontaktinformasjon, student

Prosjektperiode

01.01.2021 - 30.05.2021

Status

01.02.2021 - Vurdert

Vurdering (1)

01.02.2021 - Vurdert

Det er vår vurdering at behandlingen av personopplysninger i prosjektet vil være i samsvar med personvernlovgivningen så fremt den gjennomføres i tråd med det som er dokumentert i meldeskjema med

vedlegg 1.2.2021. Behandlingen kan starte.

MELD VESENTLIGE ENDRINGER

Dersom det skjer vesentlige endringer i behandlingen av personopplysninger, kan det være nødvendig å melde dette til NSD ved å oppdatere meldeskjemaet. Før du melder inn en endring, oppfordrer vi deg til å lese om hvilke type endringer det er nødvendig å melde: https://nsd.no/personvernombud/meld_prosjekt/meld_endringer.html

Du må vente på svar fra NSD før endringen gjennomføres.

TYPE OPPLYSNINGER OG VARIGHET

Prosjektet vil behandle alminnelige kategorier av personopplysninger frem til 30.5.2021.

LOVLIG GRUNNLAG

Prosjektet vil innhente samtykke fra de registrerte til behandlingen av personopplysninger. Vår vurdering er at prosjektet legger opp til et samtykke i samsvar med kravene i art. 4 og 7, ved at det er en frivillig, spesifikk, informert og utvetydig bekreftelse som kan dokumenteres og som kan trekkes tilbake.

Lovlig grunnlag for behandlingen vil dermed være de registrertes samtykke, jf. personvernforordningen art. 6 nr. 1 bokstav a.

PERSONVERNPRINSIPPER

NSD vurderer at den planlagte behandlingen av personopplysninger vil følge prinsippene i personvernforordningen om:

- lovlighet, rettferdighet og åpenhet (art. 5.1 a), ved at de registrerte får tilfredsstillende informasjon om og samtykker til behandlingen
- formålsbegrensning (art. 5.1 b), ved at personopplysninger samles inn for spesifikke, uttrykkelig angitte og berettigede formål, og ikke viderebehandles til nye uforenlige formål
- dataminimering (art. 5.1 c), ved at det kun behandles opplysninger som er adekvate, relevante og nødvendige for formålet med prosjektet
- lagringsbegrensning (art. 5.1 e), ved at personopplysningene ikke lagres lengre enn nødvendig for å oppfylle formålet

DE REGISTRERTES RETTIGHETER

NSD vurderer at informasjonen om behandlingen som de registrerte vil motta oppfyller lovens krav til form og innhold, jf. art. 12.1 og art. 13.

Så lenge de registrerte kan identifiseres i datamaterialet vil de ha følgende rettigheter: innsyn (art. 15), retting (art. 16), sletting (art. 17), begrensning (art. 18) og dataportabilitet (art. 20).

Vi minner om at hvis en registrert tar kontakt om sine rettigheter, har behandlingsansvarlig institusjon plikt til å svare innen en måned.

FØLG DIN INSTITUSJONS RETNINGSLINJER

NSD legger til grunn at behandlingen oppfyller kravene i personvernforordningen om riktighet (art. 5.1 d), integritet og konfidensialitet (art. 5.1. f) og sikkerhet (art. 32).

For å forsikre dere om at kravene oppfylles, må dere følge interne retningslinjer og eventuelt rådføre dere med behandlingsansvarlig institusjon.

OPPFØLGING AV PROSJEKTET

NSD vil følge opp ved planlagt avslutning for å avklare om behandlingen av personopplysningene er avsluttet.

Lykke til med prosjektet!

Kontaktperson hos NSD: Lasse Raa

Tlf. personverntjenester: 55 58 21 17 (tast 1)